

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Αθήνα, 28 Φεβρουαρίου 2022

Αξιολόγηση του ισχύοντος νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου

Σύνοψη των βασικών ευρημάτων

Προκειμένου να συμβάλει στη δημόσια διαβούλευση για τον κατώτατο μισθό, η Τράπεζα της Ελλάδος καταθέτει έκθεση για την αξιολόγηση του ισχύοντος νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου στην Ελλάδα, κατόπιν προσκλήσεως της Επιτροπής Συντονισμού της Διαβούλευσης (27.1.2022) με βάση την υποπερ. Αα΄ της περ. β΄ της παρ. 5 του άρθρου 103 του ν. 4172/2013 (ΦΕΚ Α΄ 167).

Στην έκθεση περιγράφονται οι εξελίξεις στην ελληνική οικονομία και πιο συγκεκριμένα στην αγορά εργασίας, στο μισθολογικό κόστος, την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα κατά την περίοδο της πανδημίας. Το 2021 η ελληνική οικονομία αναπτύχθηκε με ταχείς ρυθμούς ύστερα από τη σημαντική ύφεση που σημειώθηκε το 2020 λόγω της πανδημίας. Η απασχόληση, που το 2020 είχε καταγράψει ηπιότερη υποχώρηση από ό,τι το ΑΕΠ ως αποτέλεσμα των κυβερνητικών μέτρων στήριξης, το 2021 και ιδιαίτερα από τον Μάιο και έπειτα αυξήθηκε με υψηλούς ρυθμούς, οδηγώντας ταυτόχρονα το ποσοστό ανεργίας σε χαμηλά δεκαετίας.

Οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές της ελληνικής οικονομίας παραμένουν θετικές σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς τόσο ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ όσο και της συνολικής απασχόλησης αναμένεται να ενισχυθούν σημαντικά, ενώ και οι τρέχουσες εκτιμήσεις για τις μεταβολές των δεικτών πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας προβλέπουν περαιτέρω μικρή βελτίωσή τους. Ισχυρή ώθηση προβλέπεται να δώσουν οι επενδύσεις και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας “Ελλάδα 2.0”. Παραμένουν όμως σημαντικοί κίνδυνοι, που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την ανάπτυξη και οι οποίοι συνδέονται με την αυξημένη αβεβαιότητα για την εξέλιξη των διεθνών τιμών της ενέργειας και του πληθωρισμού, με το ενδεχόμενο επιδείνωσης της υγειονομικής κατάστασης, με γεωπολιτικές εντάσεις κυρίως εξαιτίας της κρίσης στην Ουκρανία, καθώς και με τη διαμόρφωση δυσμενέστερων χρηματοπιστωτικών συνθηκών λόγω της αυστηροποίησης της νομισματικής πολιτικής και μίας πιθανής αύξησης των επιτοκίων.

Η οικονομετρική ανάλυση της Τράπεζας της Ελλάδος, χρησιμοποιώντας μικροδεδομένα του πληροφοριακού συστήματος ΕΡΓΑΝΗ και συγκρίνοντας τις κατανομές των μισθών μεταξύ του 2018 και του 2019, κατά το οποίο εφαρμόστηκε η πρώτη αύξηση του κατώτατου μισθού, δείχνει ότι η διάχυσης (spillovers) της αύξησης του κατώτατου μισθού σε μισθολογικά κλιμάκια μεγαλύτερα από τον κατώτατο μισθό είναι σημαντική. Ως εκ τούτου, η αύξηση του κατώτατου μισθού φαίνεται να επηρεάζει και τους μισθούς όσων δεν αμείβονται με τον κατώτατο μισθό, καθώς δημιουργεί πιέσεις για μισθολογικές αυξήσεις και για τους υπόλοιπους μισθωτούς. Οι επιδράσεις διάχυσης είναι ιδιαίτερα έντονες σε μισθολογικά κλιμάκια που βρίσκονται κοντά στον κατώτατο μισθό, όπως ενδεικτικά στα κλιμάκια 800-900 ευρώ και 900-1000 ευρώ. Κατά συνέπεια, αυξήσεις του κατώτατου μισθού επηρεάζουν και τον μέσο μισθό στον ιδιωτικό τομέα. Συμπερασματικά, εκτιμάται ότι για κάθε ποσοστιαία μονάδα αύξησης του κατώτατου μισθού, ο μέσος μισθός ανά εργαζόμενο στον ιδιωτικό τομέα αυξάνεται κατά 0,44%.

Σύμφωνα με την ανάλυση της Τράπεζας της Ελλάδος, τα δύο βασικά οικονομικά κριτήρια για την εκτίμηση του περιθωρίου μιας αύξησης του κατώτατου μισθού από 1ης Μαΐου 2022 είναι α) η διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και β) η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών. Παράλληλα, υπάρχουν και κοινωνικά κριτήρια τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη, καθώς η αύξηση του κατώτατου μισθού θα ενισχύσει άμεσα τα χαμηλά εισοδήματα, ιδιαίτερα σε ένα περιβάλλον πληθωριστικών πιέσεων.

Σε αυτό το πλαίσιο και δεδομένων των σημαντικών πληθωριστικών πιέσεων που προβλέπονται για το 2022, κρίνεται ότι υπάρχει περιθώριο για **μια λελογισμένη αύξηση των κατώτατων μισθών και ημερομισθίων μέσα σε ένα εύρος μεταξύ 2,7% και 3,4% από την 1η Μαΐου 2022, η οποία**, σε συνδυασμό με την αύξηση κατά 2% από την 1η Ιανουαρίου 2022, θα οδηγήσει σε μέση αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 3,8-4,3% το 2022 και κατά 0,9-1,1% το 2023.

I. Εισαγωγή

Για το έτος 2022, οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με νομοθετικά κατοχυρωμένο κατώτατο μισθό ανέρχονται σε 21¹. Εξ αυτών, οι 19² έχουν θεσμοθετήσει αύξηση του κατώτατου μισθού με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2022 ή εντός του πρώτου εξαμήνου του 2022, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat³. Οι αυξήσεις σε ονομαστικούς όρους σε σχέση με το β' εξάμηνο του 2021 κυμαίνονται από 1,0% στη Μάλτα έως 19,5% στην Ουγγαρία. Ανάμεσα στις 21 χώρες με νομοθετικά κατοχυρωμένο κατώτατο μισθό, ο υψηλότερος κατώτατος μισθός (Λουξεμβούργο) είναι περίπου επταπλάσιος από τον χαμηλότερο κατώτατο μισθό (Βουλγαρία). Η Ελλάδα βρίσκεται στη μέση και έχει τον 11ο υψηλότερο κατώτατο μισθό. Αν όμως αφαιρεθεί η επίδραση του επιπέδου των τιμών και η μέτρηση γίνει σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (PPP), τότε ο υψηλότερος κατώτατος μισθός (Λουξεμβούργο) είναι περίπου τριπλάσιος από τον χαμηλότερο κατώτατο μισθό (Βουλγαρία). Σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, η κατάταξη της Ελλάδος είναι ελαφρώς χαμηλότερη, καθώς έχει τον 15ο υψηλότερο κατώτατο μισθό.

Στην Ελλάδα η διαδικασία διαμόρφωσης του κατώτατου μισθού προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 103 του ν. 4172/2013 (ΦΕΚ Α' 167/23.7.2013), όπου περιγράφονται αναλυτικά τα διαδικαστικά στάδια και το χρονοδιάγραμμα μέχρι την τελική εισήγηση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων προς το Υπουργικό Συμβούλιο, η οποία λαμβάνει χώρα εντός του τελευταίου δεκαπενθημέρου του μηνός Ιουνίου κάθε έτους. Για πρώτη φορά η διαδικασία ξεκίνησε το δεύτερο εξάμηνο του 2018 και ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2019 με την υπουργική απόφαση 4241/127/2019 (ΦΕΚ Β' 173/30.1.2019) της Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, σύμφωνα με την οποία θεσπίστηκε αύξηση του κατώτατου μισθού χωρίς ηλικιακή διάκριση, με ισχύ από 1ης Φεβρουαρίου 2019. Ο κατώτατος μισθός ορίστηκε στα 650 ευρώ μικτά, έναντι 586,06 ευρώ προηγουμένως (αύξηση 10,9%), ενώ ο υποκατώτατος μισθός καταργήθηκε και επομένως ο κατώτατος μισθός για τους νέους έως 25 ετών αυξήθηκε στα 650 ευρώ μικτά από τα 510,95 ευρώ (αύξηση 27,2%).⁴ Η αύξηση αυτή ήταν η τρίτη μεγαλύτερη σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (PPS) μεταξύ των χωρών της ΕΕ, μετά τη Λιθουανία και την Ισπανία.⁵

---

¹ Η Δανία, η Ιταλία, η Κύπρος, η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία είναι οι χώρες χωρίς θεσμοθετημένο κατώτατο μισθό.

² Η Βουλγαρία και η Λεττονία είναι οι μόνες χώρες που δεν προχώρησαν σε αύξηση κατώτατου μισθού το α' εξάμηνο του 2022.

³ Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/earn_mw_cur/default/table?lang=en

⁴ Επίσης, εκδόθηκε εγκύκλιος του Υπουργείου Εργασίας (18.2.2019) με οδηγίες για τον τρόπο εφαρμογής της αύξησης του κατώτατου μισθού και ημερομισθίου. Ειδικότερα, αναφέρεται ότι ο κατώτατος μισθός προσαρμόζεται κατά 10% για κάθε διαμορφωθείσα έως και 14.2.2012 τριετία προϋπηρεσίας έως και τρεις τριετίες. Το κατώτατο ημερομίσθιο προσαρμόζεται κατά 5% για κάθε διαμορφωθείσα έως και 14.2.2012 τριετία προϋπηρεσίας έως και έξι τριετίες.

⁵ Βλ. Διαγράμματα Α1-Α2 στο Παράρτημα Α.

Το 2020 η διαδικασία διαμόρφωσης του κατώτατου μισθού δεν πραγματοποιήθηκε εξαιτίας της πανδημίας COVID-19 και των σημαντικών επιδράσεων της στην αγορά εργασίας. Αρχικά, με το άρθρο 14 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου της 1.5.2020 (ΦΕΚ Α΄ 90/1.5.2020), η ολοκλήρωση της διαδικασίας μετατέθηκε για το τελευταίο δεκαπενθήμερο του Ιανουαρίου 2021. Στη συνέχεια, με το άρθρο 24 του ν. 4722/2020 (ΦΕΚ Α΄ 77/15.9.2020), μετατέθηκε για το β΄ δεκαπενθήμερο του Μαρτίου 2021. Τέλος, με το άρθρο 110 του ν. 4764/2020 (ΦΕΚ Α΄ 256/23.12.2020), μετατέθηκε εκ νέου η προθεσμία για την ολοκλήρωση της διαδικασίας για το τελευταίο δεκαπενθήμερο του Ιουλίου 2021. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 26 Ιουλίου 2021 για αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 2% στα 663 ευρώ (από 650 ευρώ) από την 1η Ιανουαρίου 2022. Η αύξηση θεσμοθετήθηκε με την υπουργική απόφαση 107675/2021 (ΦΕΚ Β΄ 6263/27.12.2021).

Μετά την υλοποίηση της ανωτέρω αύξησης, η Κυβέρνηση αποφάσισε την επίσπευση της διαδικασίας για το 2022, καθώς με το άρθρο 60 του ν. 4886/2022 (ΦΕΚ Α΄ 12/24.1.2022) η εισήγηση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων προς το Υπουργικό Συμβούλιο θα λάβει χώρα εντός του β΄ δεκαπενθήμερου του Απριλίου 2022.

Σκοπός της παρούσας έκθεσης είναι η αξιολόγηση του ισχύοντος νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου στην Ελλάδα με εκτιμήσεις για την προσαρμογή τους στις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες, κατόπιν προσκλήσεως της Επιτροπής Συντονισμού της Διαβούλευσης (27.1.2022) με βάση την υποπερ. Αα΄ της περ. β΄ της παρ. 5 του άρθρου 103 του ν. 4172/2013 (ΦΕΚ Α΄ 167). Για το σκοπό αυτό, αξιοποιούνται τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, που περιλαμβάνουν το εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου του 2021, ώστε να αξιολογηθεί η προσαρμογή της αγοράς εργασίας στην αύξηση του κατώτατου μισθού σε ισχύ από την 1η Φεβρουαρίου 2019 υπό το πρίσμα των συνεπειών της πανδημίας COVID-19 στην ελληνική οικονομία και στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι τα δεδομένα για την αγορά εργασίας (μισθοί, παραγωγικότητα, μοναδιαίο κόστος εργασίας κ.λπ.) για τα έτη 2020-2021 έχουν επηρεαστεί από την πανδημία και τις παρεμβάσεις της Πολιτείας για την αντιμετώπισή της.

Ειδικότερα, στην Ενότητα II παρατίθενται οι εξελίξεις στις αμοιβές ανά μισθωτό, την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας κατά τη διάρκεια του 2020 και του εννεαμήνου Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου του 2021. Στην Ενότητα III αναλύονται η τρέχουσα οικονομική συγκυρία και οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας για το 2022. Στην Ενότητα IV περιγράφονται τα κριτήρια για τη διαμόρφωση του κατώτατου μισθού. Τέλος, στην Ενότητα V αξιοποιούνται απογραφικά στοιχεία από τις ετήσιες εγγραφές στο Πληροφοριακό Σύστημα (Π/Σ) ΕΡΓΑΝΗ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, που καλύπτουν το σύνολο των θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, για να γίνει αναλυτική χαρτογράφηση των θέσεων εργασίας που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό. Οι έμμεσες επιδράσεις μπορούν να εκτιμηθούν με τη χρήση μικροδεδομένων του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ με βάση τις κατανομές των μισθών από το 2018 έως το 2021.

II. Πρόσφατες εξελίξεις στην ελληνική οικονομία, στην αγορά εργασίας και στην ανταγωνιστικότητα

Η οικονομική δραστηριότητα ανέκαμψε με υψηλούς ρυθμούς στη διάρκεια του 2021, μετά τη σημαντική ύφεση που καταγράφηκε το 2020 ως αποτέλεσμα της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων που ελήφθησαν για τον περιορισμό της. Το εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2021 το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 8,9% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020, καθώς τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης, η επέκταση του εμβολιαστικού προγράμματος, η προσαρμογή των καταναλωτών και των επιχειρήσεων στις καινούριες συνθήκες, αλλά και η σημαντική ανάκαμψη του τουριστικού τομέα, συνέβαλαν στην άμεση επανεκκίνηση της οικονομίας ήδη από το β' τρίμηνο του 2021. Η ιδιωτική κατανάλωση, οι επενδύσεις και ο εξωτερικός τομέας τροφοδότησαν την οικονομική δραστηριότητα. Η ανάκτηση σημαντικού μέρους των απωλειών του τουριστικού τομέα και η διατήρηση του ανοδικού ρυθμού στη μεταποίηση συνέβαλαν στη στήριξη του διαθέσιμου εισοδήματος και της απασχόλησης. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων διατηρήθηκαν σε υψηλό επίπεδο και ενισχύθηκαν σε όλη τη διάρκεια του έτους, ενώ ιδιαίτερα θετική παρέμεινε καθ' όλη τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου και η εξέλιξη των βασικών οικονομικών δεικτών στη βιομηχανία, στις κατασκευές και στην εξαγωγική δραστηριότητα (βλ. Τράπεζα της Ελλάδος, *Νομισματική Πολιτική 2021 – Ενδιάμεση Έκθεση 2021*, Δεκέμβριος 2021).

Η υγειονομική κρίση είχε περιορισμένη επίπτωση στην αγορά εργασίας σε σύγκριση με την υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας το 2020, λόγω των μέτρων για την προστασία της απασχόλησης που ελήφθησαν εγκαίρως. Τους τέσσερις πρώτους μήνες του 2021 ωστόσο, η αγορά εργασίας κατέγραψε αρνητική εικόνα, η οποία όμως στη συνέχεια αντιστράφηκε, καθώς από το Μάιο, λόγω της άρσης της πλειονότητας των περιορισμών, της επέκτασης του προγράμματος εμβολιασμών και της έναρξης της τουριστικής περιόδου, η αγορά εργασίας ακολούθησε θετική πορεία με υψηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης της απασχόλησης και με σημαντική πτώση του ποσοστού ανεργίας.

Παρά τη σημαντική βελτίωση στην αγορά εργασίας από το Μάιο το 2021, η απασχόληση το εννεάμηνο του 2021 αυξήθηκε οριακά, λόγω της αρνητικής κατάστασης στη αγορά εργασίας τους τέσσερις πρώτους μήνες, με τον αριθμό των απασχολούμενων να καταγράφει ετήσιο ρυθμό μεταβολής +0,3%, έναντι 1,0% το 2020. Η μισθωτή απασχόληση το εννεάμηνο του 2021 υποχώρησε οριακά (-0,1%, έναντι -0,8% το 2020), ενώ ο αριθμός των λοιπών απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 1,2% (έναντι -1,4% το εννεάμηνο του 2020), αντανακλώντας την αύξηση, κυρίως, των αυτοαπασχολούμενων με προσωπικό, ενώ μείωση κατέγραψαν οι βοηθοί στην οικογενειακή επιχείρηση (ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού).

Η άνοδος της απασχόλησης την ίδια περίοδο προήλθε από την αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων στη μεταποίηση (2,5%, έναντι -0,5% το εννεάμηνο του 2020), στη δημόσια διοίκηση και άμυνα (12,5% έναντι -0,6%), στις επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (12,4% έναντι 1,9%) και στις δραστηριότητες ανθρώπινης

υγείας και κοινωνικής μέριμνας (5,4%). Αντίθετα, μείωση των απασχολούμενων παρατηρήθηκε στις σχετικές με τον τουρισμό δραστηριότητες (-8,7% έναντι -9,4%), αποτυπώνοντας τις αρνητικές – αν και ηπιότερες – συνέπειες της πανδημίας στο συγκεκριμένο κλάδο, στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο (-3,0%), στις κατασκευές (-0,6%) και στη μεταφορά και αποθήκευση (-1,8%).

Το ποσοστό μερικής απασχόλησης υποχώρησε στο 8,0% του συνόλου των απασχολούμενων το εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου του 2021 (9,0% την αντίστοιχη περίοδο του 2020), αντανακλώντας τη συμβολή των μέτρων στήριξης στην προστασία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης. Το ποσοστό ανεργίας το εννεάμηνο του 2021 αποκλιμακώθηκε σε 15,3% (από 16,4% το εννεάμηνο του 2020). Η αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας παρατηρήθηκε τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες, αν και το ποσοστό ανεργίας των γυναικών (19,5%) παρέμεινε σημαντικά υψηλότερο από αυτό των ανδρών (11,9%). Ωστόσο, το ποσοστό ανεργίας των νέων ηλικίας 20-29 ετών αυξήθηκε σε 29,4% (από 29,0% την ίδια περίοδο του 2020).

Η θετική εικόνα που παρουσίασε η αγορά εργασίας το 2021 καταγράφηκε και στα στοιχεία του πληροφοριακού συστήματος ΕΡΓΑΝΗ, καθώς το ισοζύγιο των ρών μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα ήταν θετικό, και μάλιστα σε επίπεδα υψηλότερα τόσο έναντι του 2020 όσο και των προ πανδημίας επιπέδων. Πιο συγκεκριμένα, το 2021 δημιουργήθηκαν 133.082 νέες θέσεις εργασίας, έναντι 93.000 και 127.600 το 2020 και το 2019 αντίστοιχα, ενώ το αυξημένο θετικό ισοζύγιο ήταν αποτέλεσμα κυρίως των αυξημένων προσλήψεων (+20,6%). Ως προς τους επιμέρους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, η μεγαλύτερη αύξηση προσλήψεων καταγράφηκε στις σχετικές με τον τουρισμό δραστηριότητες, καθώς η τουριστική περίοδος επεκτάθηκε περισσότερο έναντι του 2020. Τέλος, οι προσλήψεις πλήρους απασχόλησης ανήλθαν στο 53,4% του συνόλου (έναντι 51,5% το 2020).

Το 2020 σημειώθηκε, λόγω της πανδημίας, σημαντική μείωση τόσο των αμοιβών εξαρτημένης εργασίας κατά 2,5% όσο και του αριθμού των μισθωτών κατά 1,8% (Εθνικοί Λογαριασμοί, Eurostat/ΕΛΣΤΑΤ). Καθώς ο αριθμός των μισθωτών μειώθηκε λιγότερο από ό,τι το σύνολο των αμοιβών τους, οι αμοιβές εξαρτημένης εργασίας ανά απασχολούμενο σημείωσαν μικρή υποχώρηση κατά 0,7%. Παρατηρήθηκαν διαφοροποιήσεις μεταξύ των κλάδων, καθώς η μείωση ήταν σαφώς σημαντικότερη στους κλάδους όπου υπήρχαν μεγαλύτερα ποσοστά αναστολών εργασίας, όπως στις τέχνες και λοιπές υπηρεσίες, αλλά και στο εμπόριο, τις μεταφορές και τον τουρισμό, ενώ αντίθετα αύξηση σημειώθηκε στον αγροτικό τομέα και στις επαγγελματικές υπηρεσίες. Αντίθετα, το εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2021 οι αμοιβές εξαρτημένης εργασίας μειώθηκαν λιγότερο από ό,τι ο αριθμός των μισθωτών (-0,4% έναντι -1,5%), λόγω της άρσης των περισσότερων μέτρων προστασίας της απασχόλησης και του εισοδήματος των εργαζομένων, με αποτέλεσμα οι αμοιβές εξαρτημένης εργασίας ανά απασχολούμενο να σημειώσουν άνοδο κατά 1,1%,

με τις επαγγελματικές υπηρεσίες και τις κατασκευές να καταγράφουν την υψηλότερη άνοδο⁶.

Πίνακας 1

Αμοιβές ανά μισθωτό, παραγωγικότητα ανά εργαζόμενο, μοναδιαίο κόστος εργασίας και αριθμός μισθωτών κατά τομέα NACE

(ετήσιες μεταβολές, σε %)

Τομέας	Αμοιβές ανά μισθωτό			Παραγωγικότητα			Μοναδιαίο κόστος εργασίας			Αριθμός μισθωτών		
	2019	2020	2021: 9μηνο	2019	2020	2021: 9μηνο	2019	2020	2021: 9μηνο	2019	2020	2021: 9μηνο
Σύνολο τομέων	0,6	-0,7	1,1	0,4	-7,8	9,8	0,3	7,7	-7,9	1,7	-1,8	-1,5
Αγροτικός τομέας	0,7	3,0	2,1	7,2	-1,6	-11,9	-6,1	4,7	15,9	3,1	-5,1	-1,7
Βιομηχανία	1,5	-1,2	1,5	-1,4	1,9	8,9	2,9	-3,1	-6,8	2,3	0,0	1,7
Μεταποίηση	3,2	-1,1	1,7	2,2	6,7	6,1	0,9	-7,3	-4,2	1,9	0,3	2,2
Κατασκευές	-8,6	0,5	4,5	9,0	0,8	21,8	-16,1	-0,3	-14,2	2,3	-5,5	3,0
Εμπόριο, μεταφορές, τουρισμός	1,1	-4,5	0,1	0,9	-18,7	27,0	0,2	17,6	-21,2	2,5	-4,0	-3,6
Ενημέρωση και επικοινωνία	4,3	3,8	4,1	1,6	2,1	9,9	2,7	1,6	-5,3	2,8	-1,5	0,0
Χρηματοπιστωτικός τομέας	1,0	-1,2	2,2	-5,7	-4,1	6,5	7,0	3,0	-4,0	0,3	-3,9	-8,2
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	6,0	0,5	1,2	1,2	-8,4	-6,9	4,8	9,7	8,7	2,3	-1,9	9,5
Επαγγελματικές υπηρεσίες	6,4	2,0	4,8	3,2	-5,0	11,7	3,2	7,3	-6,2	1,4	-0,3	2,9
Δημόσια διοίκηση, εκπαίδευση, υγεία	0,0	0,7	-0,1	-1,0	-2,3	3,3	1,1	3,1	-3,3	0,8	1,1	-0,7
Τέχνες και λοιπές υπηρεσίες	-3,6	-9,0	1,5	4,3	-25,2	13,3	-7,6	21,6	-10,4	-0,6	-1,3	-6,9

Πηγή: Eurostat/ΕΛΣΤΑΤ, Εθνικοί Λογαριασμοί 6.12.2021.

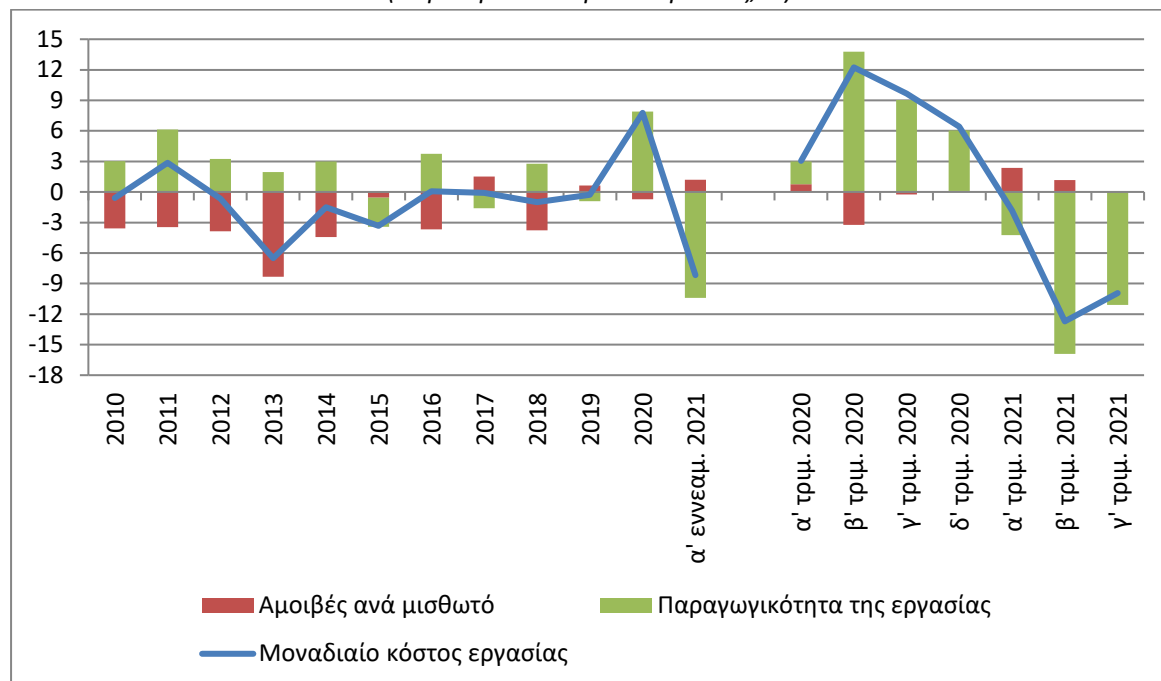
Σημείωση: Η παραγωγικότητα για το σύνολο της οικονομίας είναι ο λόγος της συνολικής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας σε σταθερές τιμές 2015 προς το σύνολο των απασχολουμένων.

Όσον αφορά την παραγωγικότητα, το 2020 σημειώθηκε σημαντική υποχώρηση κατά 7,8%, καθώς η σημαντική ύφεση δεν συνοδεύθηκε από αντίστοιχη μείωση της συνολικής απασχόλησης λόγω των μέτρων προστασίας που ελήφθησαν από την Κυβέρνηση. Όπως και στις αμοιβές εξαρτημένης εργασίας ανά εργαζόμενο, οι κλάδοι που σημείωσαν τη μεγαλύτερη μείωση στην παραγωγικότητα ήταν οι τέχνες και λοιπές υπηρεσίες, το εμπόριο, οι μεταφορές και ο τουρισμός. Αντίθετα, το εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου του 2021 και ιδιαίτερα από το β' τρίμηνο και έπειτα, το προϊόν εμφάνισε ισχυρή αύξηση, λόγω της άρσης της πλειονότητας των μέτρων περιορισμού και λόγω επιδράσεων βάσης, με αποτέλεσμα σημαντική βελτίωση της παραγωγικότητας, ιδιαίτερα

⁶ Βάσει του πληροφοριακού συστήματος ΕΡΓΑΝΗ, στη διάρκεια του 2021 στον επιχειρηματικό τομέα υπογράφηκαν 180 νέες επιχειρησιακές συλλογικές συμβάσεις εργασίας, που αφορούσαν 152.077 μισθωτούς. Από αυτές, 33 συμβάσεις προέβλεπαν αυξήσεις μισθών, 8 προέβλεπαν μείωση, ενώ σύμφωνα με τις υπόλοιπες οι αποδοχές παρέμειναν αμετάβλητες. Η μέση σταθμική αύξηση μισθών που προέβλεπαν οι επιχειρησιακές συμβάσεις ανήλθε στο 1% το 2021. Επίσης, συγκρατημένες αυξήσεις προέβλεπαν και ορισμένες κλαδικές συλλογικές συμβάσεις που αφορούσαν το 2021.

στους κλάδους του εμπορίου, των μεταφορών, του τουρισμού και των κατασκευών (βλ. Πίνακα 1).

Διάγραμμα 1
Μοναδιαίο κόστος εργασίας της ελληνικής οικονομίας
(ετήσια μεταβολή και συμβολές, %)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Εθνικοί Λογαριασμοί, επεξεργασία από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Σημείωση: Το μοναδιαίο κόστος εργασίας εκφράζεται σε ονομαστικούς όρους. Αύξηση (μείωση) της παραγωγικότητας της εργασίας μειώνει (αυξάνει) το μοναδιαίο κόστος εργασίας.

Εξαιτίας των μικρών μεταβολών στις αμοιβές εξαρτημένης εργασίας ανά εργαζόμενο, το μοναδιαίο κόστος εργασίας επηρεάστηκε σχεδόν εξ ολοκλήρου από την παραγωγικότητα της εργασίας. Ειδικά για το 2020, το μοναδιαίο κόστος εργασίας αυξήθηκε κατά 7,7%, που αποτελεί τη μεγαλύτερη αύξηση από το 2006, αν και σε ορισμένους κλάδους, όπως στη βιομηχανία και στις κατασκευές, σημειώθηκε υποχώρηση (βλ. Διάγραμμα 1). Αντίθετα, το εννεάμηνο του 2021 αντιστράφηκε η εικόνα, καθώς το μοναδιαίο κόστος εργασίας υποχώρησε κατά 7,9%, παρά την αύξηση των αμοιβών εξαρτημένης εργασίας ανά εργαζόμενο, αντισταθμίζοντας πλήρως τις αρνητικές εξελίξεις του προηγούμενου έτους.

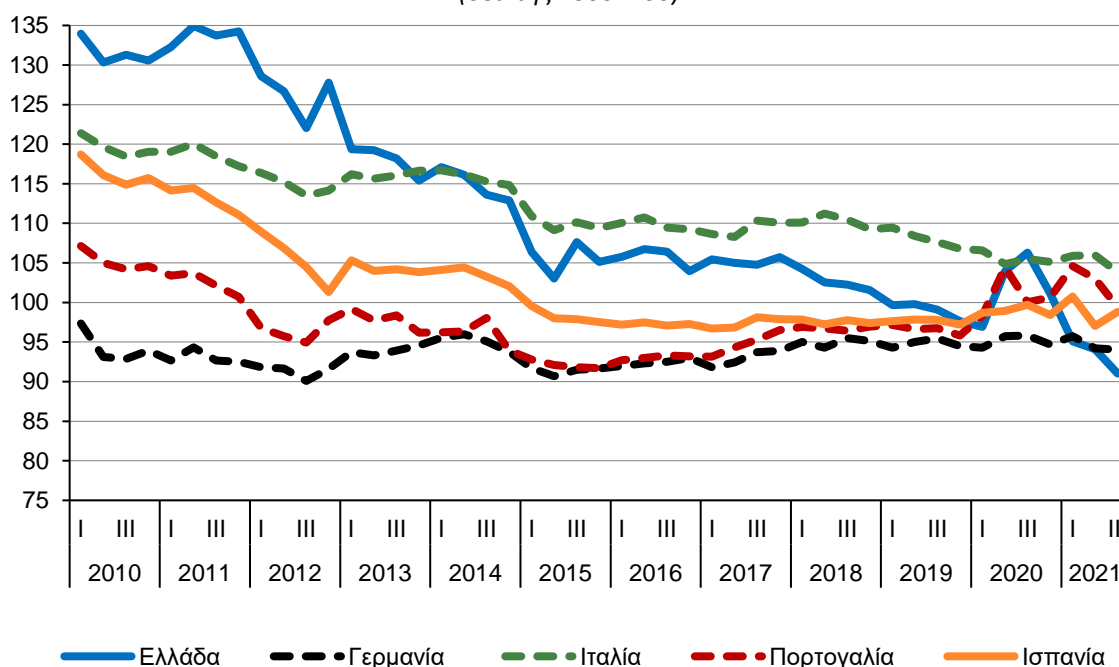
Σημαντική βελτίωση έχει καταγραφεί από το 2010 και μετά ως προς την ανταγωνιστικότητα σε όρους σχετικών τιμών και σχετικού κόστους εργασίας, όπως αυτή μετρείται με βάση τους αντίστοιχους δείκτες πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας (ΠΣΣΙ). Χάρη σε αυτή τη βελτίωση εξαλείφθηκε η σωρευτική ανατίμηση που είχαν καταγράψει οι εν λόγω δείκτες την περίοδο 2000-2009 και αποκαταστάθηκε η ανταγωνιστικότητα τιμών και κόστους στα επίπεδα που επικρατούσαν πριν από την ένταξη στη ζώνη του ευρώ επίπεδα (βλ. Διάγραμμα 2). Η σωρευτική αυτή βελτίωση στους ευρύτερους δείκτες ΠΣΣΙ τους οποίους καταρτίζει η ΕΚΤ την περίοδο 2010-2021 ανήλθε στις 13,8 ποσοστιαίες μονάδες με βάση τον ΕνΔΑ-ΔΤΚ

(HCI-CPI) και στις 31,4 ποσοστιαίες μονάδες με βάση τον ΕνΔΑ-Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στο σύνολο της οικονομίας (HCI-UCLT). Ειδικότερα, η ανταγωνιστικότητα σημείωσε μεγάλη επιδείνωση το 2020, η οποία όμως αναστράφηκε το 2021. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία για τρία από τα τέσσερα τρίμηνα του έτους, το σχετικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος έναντι των κυριότερων εμπορικών εταίρων μειώθηκε κατά 8,5%, οδηγώντας σε αντίστοιχη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Αντίστοιχη σημαντική συγκριτική βελτίωση επιτεύχθηκε το 2021 και σε όρους σχετικών τιμών, καθώς ο δείκτης ΠΣΣΙ-ΔΤΚ υποχώρησε κατά 1,6% και διαμορφώθηκε στα επίπεδα όπου βρισκόταν την περίοδο 2003-2004.

Διάγραμμα 2

Εναρμονισμένος δείκτης ανταγωνιστικότητας με βάση το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, Ελλάδα και επιλεγμένες οικονομίες
(δείκτης 2000=100)

Πηγή: EKT, Statistical Data Warehouse.

Σημείωση: Αύξηση (μείωση) του δείκτη υποδηλώνει χειροτέρευση (βελτίωση) της ανταγωνιστικότητας.

Συμπερασματικά, το 2021 ήταν ένα έτος ισχυρής ανάπτυξης τόσο λόγω της επαναφοράς της οικονομικής δραστηριότητας στην κανονικότητα με την άρση των περισσότερων μέτρων περιορισμού όσο και λόγω επιδράσεων βάσης, αντιστρέφοντας την αρνητική εικόνα του 2020. Η αγορά εργασίας το 2020 έδειξε ανθεκτικότητα λόγω των μέτρων στήριξης που εφαρμόστηκαν από την Κυβέρνηση, ωστόσο οι θετικές εξελίξεις του 2021, δηλ. η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης και η μείωση του ποσοστού ανεργίας, σαφώς υπολείπονταν σε σχέση με την αύξηση του προϊόντος. Ως εκ τούτου, το 2020 η παραγωγικότητα σημείωσε σημαντική υποχώρηση και το μοναδιαίο κόστος εργασίας αξιοσημείωτη άνοδο. Ακριβώς αντίθετη ήταν η εικόνα το 2021, κατά το οποίο η παραγωγικότητα αυξήθηκε με υψηλούς ρυθμούς και το μοναδιαίο κόστος εργασίας επέστρεψε στα προ πανδημίας επίπεδα. **Εντούτοις, τα παραπάνω στοιχεία θα πρέπει να ερμηνευθούν με μεγάλη προσοχή, καθώς έχουν επηρεαστεί από τα μέτρα**

προστασίας της εργασίας. Οι έντονες αυξομειώσεις τους το 2020-2021 οφείλονται σε τεχνικούς παράγοντες και δεν είναι ενδεικτικές της διαχρονικής πορείας των μεγεθών της παραγωγικότητας και του κόστους εργασίας.

Ο εναρμονισμένος δείκτης πληθωρισμού, τόσο το 2019 όσο και το 2020, ήταν σημαντικά χαμηλότερος από τον μέσο όρο της ευρωζώνης. Ειδικά το 2020 καθώς και τους πρώτους μήνες του 2021, ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) σημείωσε αρνητικούς ρυθμούς, λόγω της κατάρρευσης της ζήτησης, και κυρίως στις συνιστώσες της ενέργειας και των υπηρεσιών. Εντούτοις, από τον Ιούνιο του 2021, ο ΕνΔΤΚ ακολουθεί την αντίστροφη πορεία, λόγω κυρίως της αύξησης των διεθνών τιμών της ενέργειας, αλλά και της αύξησης των τιμών των τροφίμων. Από τον Οκτώβριο του 2021, ο ΕνΔΤΚ παραμένει άνω του στόχου του 2%, ενώ τον Ιανουάριο του 2022 ανήλθε στο 5,5%, ξεπερνώντας για πρώτη φορά ύστερα από 56 μήνες τον μέσο ΕνΔΤΚ της ευρωζώνης.

III. Η τρέχουσα οικονομική συγκυρία και οι προοπτικές ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας

Η οικονομική δραστηριότητα εκτιμάται, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Τράπεζας της Ελλάδος, ότι κατέγραψε ρυθμό αύξησης 8,8% το 2021, καθώς τα εθνολογιστικά στοιχεία του ΑΕΠ γ' τριμήνου ήταν σημαντικά καλύτερα από τις αρχικές προβλέψεις. Το ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 4,7% το 2022 και κατά 3,9% το 2023, υπό την προϋπόθεση ότι θα συνεχίσει να ενισχύεται σημαντικά από τον διεθνή τουρισμό, την ανάκαμψη της ευρωζώνης και την επιτάχυνση των επενδύσεων. Ειδικότερα, εκτιμάται ότι την επόμενη δεκαετία η ελληνική οικονομία, κυρίως μέσα από την αξιοποίηση των πόρων ύψους 72 δισεκ. ευρώ από το μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ 2021-2027 και το ευρωπαϊκό μέσο ανάκαμψης NextGenerationEU, θα διατηρήσει υψηλούς ετήσιους ρυθμούς ανάπτυξης που θα ξεπεράσουν το 3% κατά μέσο όρο. Η απορρόφηση των πόρων αναμένεται να έχει σημαντική συμβολή στην αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος και της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Εντούτοις, υπάρχουν παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά τις παραπάνω προβλέψεις. Στους θετικούς παράγοντες συγκαταλέγονται:

- Η επιτάχυνση της απορρόφησης των πόρων του NextGenerationEU και η ταχύτερη του αναμενομένου αύξηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών.
- Μια ταχύτερη λήξη της πανδημίας, καθώς η μετάλλαξη Όμικρον φαίνεται ότι παρουσιάζει πιο ήπια συμπτώματα σε σχέση με τις προηγούμενες μεταλλάξεις και μειώνει τον κίνδυνο νοσηλείας.

Αντίθετα, στους αρνητικούς παράγοντες συμπεριλαμβάνονται:

- Η μεγαλύτερη αβεβαιότητα για την εξέλιξη του πληθωρισμού, καθώς και οι κίνδυνοι για σημαντική αύξηση των τιμών της ενέργειας εν όψει των εξελίξεων στην Ουκρανία.
- Η επιδείνωση των χρηματοπιστωτικών συνθηκών, καθώς οι κεντρικές τράπεζες αναμένεται να προχωρήσουν σε αυστηροποίηση της νομισματικής πολιτικής και σε αύξηση των επιτοκίων.
- Η τυχόν επιδείνωση της υγειονομικής κατάστασης λόγω της πανδημίας, ενδεχομένως και λόγω της εμφάνισης μιας νέας παραλλαγής.
- Η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων μετά τη λήξη των μέτρων κρατικής στήριξης, εξέλιξη που θα περιορίζει τη ρευστότητα στην αγορά.
- Μια ταχύτερη επιδείνωση των χρηματοπιστωτικών συνθηκών, εάν οι κεντρικές τράπεζες προχωρήσουν σε μεγαλύτερη αυστηροποίηση της νομισματικής πολιτικής και σε αύξηση των επιτοκίων.

Οι επενδύσεις και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας “Ελλάδα 2.0” προβλέπεται να δώσουν ισχυρή ώθηση στη συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής (total factor productivity), αλλά και, πιο συγκεκριμένα, στην παραγωγικότητα της εργασίας. Ένας σημαντικός διάυλος είναι οι δημόσιες επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν με την αξιοποίηση των επιχορηγήσεων από τον ευρωπαϊκό Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF). Οι επιχορηγήσεις θα αυξήσουν το δημόσιο κεφάλαιο, το οποίο με τη σειρά του θα ενισχύσει την παραγωγικότητα του ιδιωτικού τομέα, οδηγώντας σε αύξηση του οριακού προϊόντος εργασίας. Παράλληλα, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις εκτιμάται ότι θα οδηγήσουν σε μια μόνιμη αύξηση της παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας πέραν του ορίζοντα υλοποίησης του σχεδίου, ο οποίος εκτείνεται έως το 2026.

Το σχέδιο περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της εθνικής εκπαίδευσης, τον εκσυγχρονισμό της επαγγελματικής κατάρτισης και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων που στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας μέσω της απόκτησης γνώσεων και ικανοτήτων που απαιτούνται στο πλαίσιο της πράσινης μετάβασης και της ψηφιακής εποχής.

Επίσης, το σχέδιο δίνει ποικίλα κίνητρα προκειμένου να ενθαρρύνει την αύξηση του μέσου μεγέθους των επιχειρήσεων, επιτρέποντάς τους να επιτύχουν σημαντικά οφέλη σε όρους παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας. Στην Ελλάδα, το υψηλό ποσοστό απασχόλησης σε πολύ μικρές και ατομικές επιχειρήσεις συνεπάγεται χαμηλή παραγωγικότητα εργασίας,⁷ δεδομένης της θετικής συσχέτισης μεταξύ παραγωγικότητας και μεγέθους των επιχειρήσεων.

⁷ Ειδικότερα, ενώ η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο στο σύνολο του επιχειρηματικού τομέα ανέρχεται σε 21.100 ευρώ, το αντίστοιχο ποσό για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις είναι μόνο 7.900 ευρώ, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να κατατάσσεται στην πέμπτη χαμηλότερη θέση όσον αφορά την παραγωγικότητα της εργασίας μεταξύ των κρατών-μελών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Βλ. “Ελλάδα 2.0”, σελ. 455.

Γενικά, σημαντικό ρόλο στην αύξηση της παραγωγικότητας τα επόμενα χρόνια αναμένεται να έχει ο ψηφιακός μετασχηματισμός της οικονομίας. Σύμφωνα με μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος για τις μακροοικονομικές επιδράσεις του σχεδίου,⁸ οι μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν την αγορά εργασίας, δύνανται να οδηγήσουν σε μόνιμη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 7-10% έως το 2030, είτε άμεσα είτε έμμεσα, λόγω της αποτελεσματικότερης κατανομής των παραγωγικών πόρων (allocative efficiency).

Η αγορά εργασίας αναμένεται να επηρεαστεί ευνοϊκά από την οικονομική ανάπτυξη, καθώς, σύμφωνα με αρχικές προβλέψεις της Τράπεζας της Ελλάδος, η συνολική απασχόληση θα αυξηθεί κατά 1,1% το 2021, ενώ το ποσοστό ανεργίας θα υποχωρήσει κοντά στο 15% (2020: 16,3%). Ο ρυθμός ανόδου της απασχόλησης αναμένεται να επιταχυνθεί το 2022 και 2023, με το ποσοστό ανεργίας να υποχωρήσει περαιτέρω. Αξιοσημείωτο στοιχείο είναι και η προβλεπόμενη αύξηση του εργατικού δυναμικού τα επόμενα χρόνια, σε συνέχεια των θετικών ρυθμών μεταβολής του το β' και γ' τρίμηνο του 2021. Η επιστροφή στην αγορά εργασίας ατόμων που ανήκαν στους οικονομικά μη ενεργούς είναι πολύ σημαντική για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, καθώς τα μέτρα για τον περιορισμό της εξάπλωσης της πανδημίας είχαν ωθήσει πολλά άτομα εκτός εργατικού λόγω των υγειονομικών φόβων, αλλά και της ανάγκης για τη φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων που βρίσκονταν υπό καθεστώς καραντίνας.

Στο πλαίσιο της ενίσχυσης της απασχόλησης και στήριξης των εισοδημάτων, θα εφαρμοστούν το 2022 τα ακόλουθα μέτρα⁹: α) παράταση έως το Μάρτιο 2022 του προγράμματος ΣΥΝ-ΕΡΓΑΣΙΑ, β) επέκταση των αναστολών συμβάσεων εργασίας στους κλάδους της εστίασης, του αθλητισμού και του πολιτισμού και γ) παράταση της μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες. Όσον αφορά τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, οι επιδοτούμενες νέες θέσεις εργασίας θα αυξηθούν από 100.000 σε 150.000.¹⁰ Επιπλέον, για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων έως 29 ετών χωρίς εργασιακή εμπειρία, θα παρέχεται ενίσχυση έως και 1.200 ευρώ για περίοδο 6 μηνών κατά την πρώτη τους απασχόληση σε θέσεις πλήρους απασχόλησης. Τέλος, ο επανασχεδιασμός των προγραμμάτων κατάρτισης ώστε να συνδέονται στενότερα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, η διασύνδεση της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της πραγματικής οικονομίας, καθώς και η ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των

---

⁸ Βλ. Malliaropoulos, D., D. Papageorgiou, M. Vasardani and E. Vourvachaki (2021), "The impact of the Recovery and Resilience Facility on the Greek economy", Bank of Greece <https://www.bankofgreece.gr/Publications/oikodelt202107.pdf>, Ιούλιος 2021.

⁹ Δελτία τύπου Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων 29.12.2021, 30.12.2021, 31.12.2021 και 14.1.2022.

¹⁰ Το 2022, με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας και του ΕΣΠΑ, ο ΟΑΕΔ μέσω των προγραμμάτων απασχόλησης, εργασιακής εμπειρίας και επιχειρηματικότητας που θα υλοποιήσει θα δημιουργήσει 86.000 νέες θέσεις εργασίας (Δελτίο τύπου Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, 18.1.2022).

εργαζομένων, αναδεικνύονται κυρίως ζητήματα στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον της αγοράς εργασίας.

Η σταδιακή άρση των μέτρων στήριξης της αγοράς εργασίας και του εισοδήματος των εργαζομένων αντισταθμίστηκε από τη σημαντική αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας από το β' τρίμηνο του 2021. Τα μέχρι στιγμής στοιχεία δείχνουν ότι δεν υπάρχει κάποια αρνητική επίδραση στην επιχειρηματικότητα, καθώς, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, οι εγγραφές νέων επιχειρήσεων ανήλθαν στις 109.961 το 2021, αυξημένες κατά 35,3% σε σχέση με το 2020.

Για το 2021, το σύνολο των αμοιβών εξαρτημένης εργασίας εκτιμάται ότι έχει αυξηθεί συγκρατημένα, αντανακλώντας τη μικρή άνοδο τόσο της μισθωτής απασχόλησης όσο και των αμοιβών ανά μισθωτό. Για το 2022 και το 2023 (χωρίς να ληφθεί υπόψη η μεταβολή του κατώτατου μισθού που θα προκύψει από την παρούσα διαδικασία) προβλέπεται να επιταχυνθούν περαιτέρω, λόγω της αύξησης του κατώτατου μισθού από 1ης Ιανουαρίου 2022.

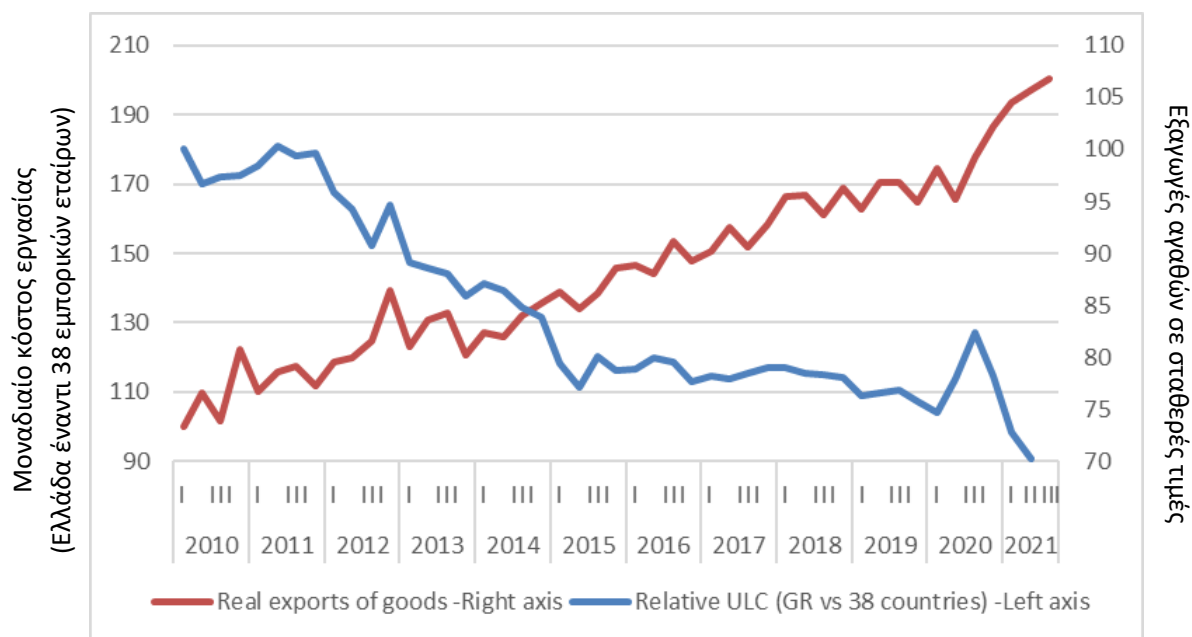
IV. Κριτήρια για τη διαμόρφωση του κατώτατου μισθού

Τα δύο βασικά οικονομικά κριτήρια για τον καθορισμό του περιθωρίου μιας αύξησης του κατώτατου μισθού από 1ης Μαΐου 2022 θα πρέπει να είναι α) η διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και β) η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών. Παράλληλα, υπάρχουν και κοινωνικά κριτήρια τα οποία πρέπει να ληφθούν υπόψη, καθώς η αύξηση του κατώτατου μισθού θα ενισχύσει άμεσα τα χαμηλά εισοδήματα, ιδιαίτερα σε ένα περιβάλλον έντονων πληθωριστικών πιέσεων.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι η αγορά εργασίας βρίσκεται σε ένα διαφορετικό καθεστώς σε σχέση με την προ οικονομικής κρίσης περίοδο, λόγω των σωρευτικών και αποτελεσματικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που έλαβαν χώρα την τελευταία δεκαετία. Ο μηχανισμός μετάδοσης της αύξησης του κατώτατου μισθού είναι πλέον πολύ διαφορετικός και οι δευτερογενείς επιπτώσεις σαφώς μικρότερες από ό,τι στο παρελθόν. Συγκεκριμένα, το σύστημα συλλογικών διαπραγματεύσεων, μετά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις της τελευταίας δεκαετίας, δεν επιτρέπει τη διάχυση του κατώτατου μισθού (spillover effects) σε όλο το εύρος της κατανομής των αμοιβών, αλλά κυρίως στο κάτω μέρος της κατανομής. Όμως, οι έμμεσες επιδράσεις ενδέχεται να είναι σημαντικές, ιδιαίτερα σε ένα περιβάλλον ισχυρών πληθωριστικών πιέσεων στο κόστος διαβίωσης. Οι έμμεσες επιδράσεις, όπως εκτιμώνται για την αύξηση του κατώτατου μισθού το 2019, είναι υψηλές κυρίως στο κάτω μέρος της κατανομής των αμοιβών. Εντούτοις, μπορούν να θεωρηθούν ως το κατώτατο όριο, καθώς εκτιμήθηκαν σε ένα περιβάλλον ιδιαίτερα χαμηλού πληθωρισμού και υψηλότερης ανεργίας.

Όσον αφορά το πρώτο κριτήριο, τη διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, δεν θα πρέπει η νέα αύξηση του κατώτατου μισθού να οδηγήσει σε αύξηση του μοναδιαίου κόστους εργασίας με υψηλότερο ρυθμό σε σχέση με τους κύριους εμπορικούς εταίρους της χώρας.

Διάγραμμα 3
Εξαγωγές και ανταγωνιστικότητα κόστους

Πηγές: ΕΚΤ και Τράπεζα της Ελλάδος.

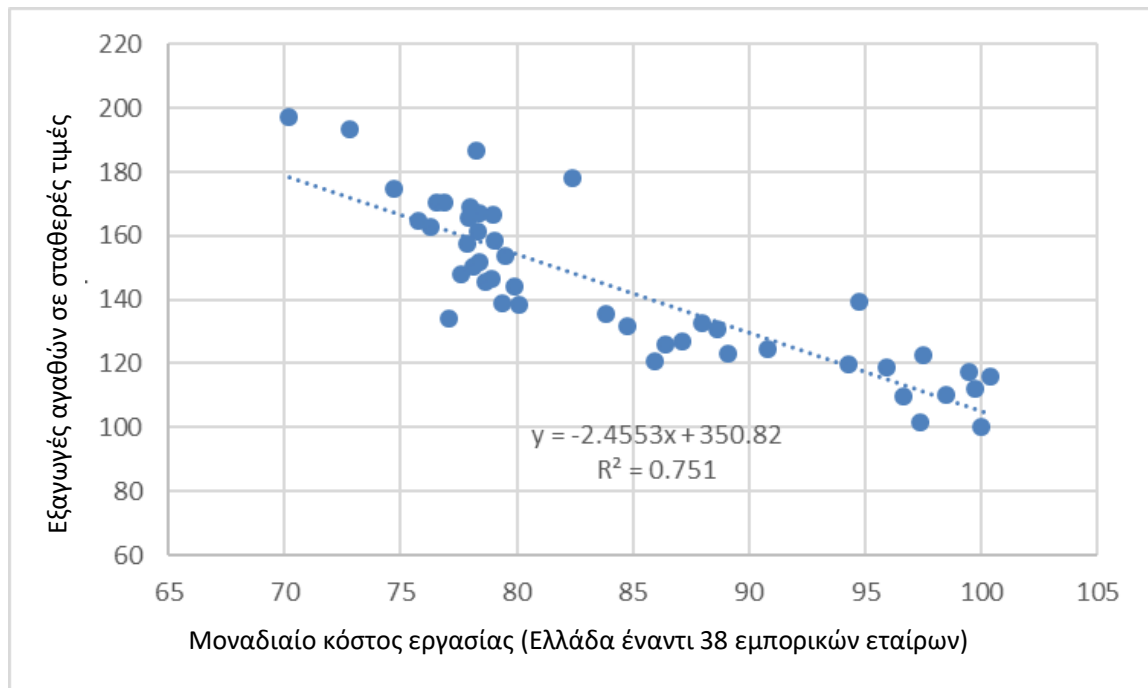
Η διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας κόστους για τις εξαγωγές είναι υψίστης σημασίας, όπως υπογραμμίζει η Τράπεζα της Ελλάδος στις δημόσιες παρεμβάσεις της συστηματικά από το 2010. Την περίοδο 2010-2019 η ανταγωνιστικότητα κόστους βελτιώθηκε κατά 30% και οι εξαγωγές αγαθών σε σταθερές τιμές αυξήθηκαν κατά 100% (βλ. Διάγραμμα 3).¹¹

Από μια απλή παλινδρόμηση μεταξύ των δύο χρονοσειρών προκύπτει ότι για κάθε μονάδα αύξησης του μοναδιαίου κόστους εργασίας σε σχέση με τους εμπορικούς μας εταίρους οι εξαγωγές αγαθών μειώνονται κατά 2,45% (βλ. Διάγραμμα 4). Η επίδραση στις εξαγωγές χωρίς τα καύσιμα είναι ακόμη μεγαλύτερη. Η σημασία του κόστους εργασίας για τις εξαγωγικές επιχειρήσεις απορρέει από το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι μια μικρή χώρα και οι εξαγωγικές επιχειρήσεις είναι price takers στις παγκόσμιες αγορές. Με δεδομένες τις τιμές πώλησης στην παγκόσμια αγορά, το κόστος παραγωγής καθορίζει το περιθώριο κέρδους της επιχείρησης από την εξαγωγική της δραστηριότητα. Η μείωση του κόστους αυξάνει το περιθώριο κέρδους και επιτρέπει σε εξαγωγικές επιχειρήσεις να επεκταθούν στις αγορές του εξωτερικού ή και σε νέες επιχειρήσεις να εξαγάγουν για πρώτη φορά.

¹¹ Επισημαίνεται ότι η ανταγωνιστικότητα κόστους είχε επιδεινωθεί κατά 27% την περίοδο 1996-2010. Αυτή η επιδείνωση ήταν και ένα από τα γενεσιουργά αίτια της ελληνικής κρίσης.

Διάγραμμα 4

Εξαγωγές και ανταγωνιστικότητα κόστους 2010-2021

Πηγές: ΕΚΤ και Τράπεζα της Ελλάδος.

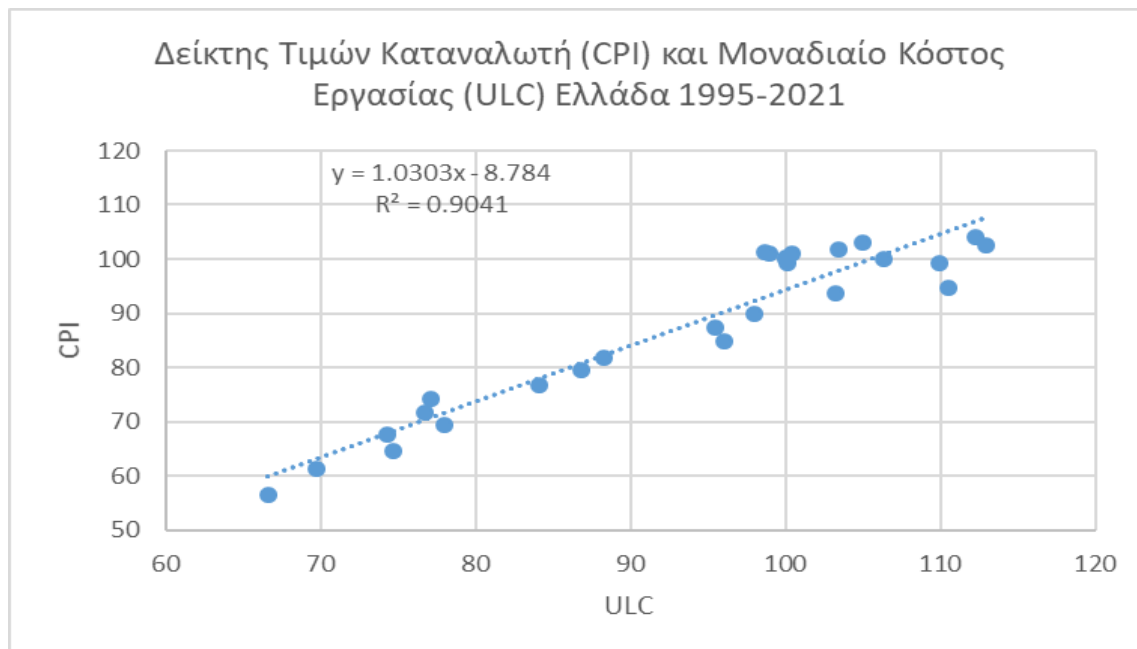
Σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις του Ευρωσυστήματος, το μοναδιαίο κόστος εργασίας θα είναι χαμηλότερο στην Ελλάδα το 2022 σε σχέση με την ευρωζώνη. Κατά συνέπεια, υπάρχει η δυνατότητα αύξησης του κατώτατου μισθού, που παράλληλα δεν θα επιδεινώσει την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Συγκεκριμένα, για να διατηρηθεί σταθερό το μοναδιαίο κόστος εργασίας στην Ελλάδα έναντι της ευρωζώνης, εκτιμάται ότι η επίδραση μιας αύξησης του κατώτατου μισθού στο μέσο μισθό ανά εργαζόμενο δεν πρέπει να ξεπεράσει το 1,2%. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Τράπεζας της Ελλάδος, ο μέσος μισθός ανά εργαζόμενο τη διετία 2022-2023 θα αυξηθεί κατά περίπου 4% συνολικά, χωρίς να υπολογιστεί η επίδραση μιας νέας αύξησης του κατώτατου μισθού.

Όσον αφορά το δεύτερο κριτήριο, της διασφάλισης της σταθερότητας των τιμών, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν εδώ και αρκετούς μήνες πίεση από την άνοδο των διεθνών τιμών ενέργειας, πρώτων υλών, ενδιάμεσων αγαθών και μεταφορικού κόστους. Οι πληθωριστικές πιέσεις αναμένεται να ενταθούν στη διάρκεια του 2022, εν όψει των εξελίξεων στην Ουκρανία και της επίδρασής τους στις τιμές της ενέργειας. Δεδομένου ότι ο συντελεστής συσχέτισης μεταξύ πληθωρισμού και μοναδιαίου κόστους εργασίας είναι μακροχρόνια κοντά στη μονάδα (βλ. Διάγραμμα 5), μία σημαντική αύξηση του κατώτατου μισθού και συνεπώς του κόστους εργασίας θα έχει σημαντική επίπτωση στον πληθωρισμό. Αν και βραχυχρόνια η παραπάνω σχέση επηρεάζεται και από άλλους παράγοντες, όπως το κόστος ενέργειας, το κόστος πρώτων υλών και ενδιάμεσων προϊόντων και το κόστος κεφαλαίου, εντούτοις στο τρέχον περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού, όπου τα περιθώρια κέρδους συρρικνώνονται, η

μετακύλιση των μισθολογικών αυξήσεων στις τιμές καταναλωτή είναι πολύ πιο πιθανή από ό,τι στο παρελθόν.

Διάγραμμα 5

Δείκτης τιμών καταναλωτή και μοναδιαίο κόστος εργασίας

Πηγή: Eurostat, Ameco.

Παράλληλα, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι με τη συνεχή υποχώρηση της ανεργίας αρχίζει να αυξάνεται και η στενότητα την αγορά εργασίας. Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη Έρευνα για την Πρόσβαση των Επιχειρήσεων σε Χρηματοδότηση (SAFE) που διεξάγει η ΕΚΤ, η έλλειψη εξειδικευμένου ή έμπειρου προσωπικού αποτελεί πλέον το πιο πιεστικό πρόβλημα των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αν και τα στελέχη αυτά που αμείβονται με υψηλές αμοιβές αντιπροσωπεύουν ένα μικρό ποσοστό των απασχολούμενων και συνεπώς επηρεάζουν ελάχιστα τον μέσο μισθό. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος,¹² η κλίση της καμπύλης Phillips έχει αυξηθεί σημαντικά μετά το 2017 και προσεγγίζει τα προ κρίσης επίπεδα, παρά το γεγονός ότι στην αγορά εργασίας έχουν υλοποιηθεί την τελευταία δεκαετία σημαντικές μεταρρυθμίσεις, με αποτέλεσμα το ρυθμιστικό πλαίσιο της αγοράς εργασίας να χαρακτηρίζεται από μεγάλη ευελιξία. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του υποδείγματος, η μείωση του ποσοστού ανεργίας από 16,8% το δ' τρίμηνο του 2019 σε 13,0% το γ' τρίμηνο του 2021 συνεπάγεται αύξηση του υποκείμενου πληθωρισμού κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες.

Το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών σε μεσοπρόθεσμη βάση: Αν ο στόχος του πληθωρισμού είναι 2% σε μεσοπρόθεσμη βάση (σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΚΤ), ο ρυθμός αύξησης του μέσου μισθού μεσοπρόθεσμα που είναι συμβατός με τον στόχο του πληθωρισμού είναι 2% + ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας (trend productivity

¹² Πλαίσιο IV.2 «Εκτίμηση της Καμπύλης Phillips για την Ελληνική Οικονομία», Τράπεζα της Ελλάδος, Νομισματική Πολιτική – Ενδιάμεση Έκθεση 2021, Δεκέμβριος 2021.

growth).¹³ Ενδεικτικά, ο μέσος ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας στην ελληνική οικονομία την περίοδο 1980-2010 ήταν 1,4%.¹⁴ Κατά συνέπεια, με δεδομένο ένα στόχο πληθωρισμού 2% μεσοπρόθεσμα, μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας 1,4% και προβλεπόμενο μέσο ετήσιο ρυθμό μισθολογικών αυξήσεων 1,9% για την επόμενη τριετία, μια αύξηση του κατώτατου μισθού είναι συμβατή με τον στόχο του πληθωρισμού στο βαθμό που δεν οδηγεί σε επιτάχυνση του μέσου ετήσιου ρυθμού αύξησης των μισθών πάνω από 1,5% ($=2\%+1,4\%-1,9\%$).

Διαπιστώνεται ότι και τα δύο κριτήρια (ανταγωνιστικότητα, σταθερότητα των τιμών) υποδεικνύουν ότι τα περιθώρια αύξησης του κατώτατου μισθού είναι περιορισμένα. Συγκεκριμένα, η νέα αύξηση του κατώτατου μισθού το 2022 δεν πρέπει να οδηγήσει σε αύξηση του μέσου μισθού ανά εργαζόμενο πάνω από 1,2%-1,5%. Για την εκτίμηση του περιθωρίου αύξησης του κατώτατου μισθού πρέπει να ληφθούν υπόψη οι έμμεσες επιδράσεις μιας αύξησης του κατώτατου μισθού. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, για κάθε ποσοστιαία μονάδα αύξησης του κατώτατου μισθού, ο μέσος μισθός ανά εργαζόμενο αυξάνεται κατά 0,44 της ποσοστιαίας μονάδας (βλ. Ενότητα V).¹⁵

Σε αυτό το πλαίσιο και δεδομένων των σημαντικών πληθωριστικών πιέσεων που προβλέπονται για το 2022, κρίνεται ότι υπάρχει περιθώριο για **μια λελογισμένη αύξηση των κατώτατων μισθών και ημερομισθίων μέσα σε ένα εύρος μεταξύ 2,7% και 3,4% από την 1η Μαΐου 2022**, που, σε συνδυασμό με την αύξηση κατά 2% από την 1η Ιανουαρίου 2022, θα οδηγήσει σε μια μέση αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 3,8-4,3% το 2022 και κατά 0,9-1,1% το 2023.

Σε αυτό το σενάριο, θα δοθεί σημαντική στήριξη στα πιο χαμηλόμισθα κοινωνικά στρώματα και η αύξηση του κατώτατου μισθού θα λειτουργήσει ως μέτρο άσκησης αναδιανεμητικής πολιτικής σε καταστάσεις δημοσιονομικής στενότητας όπως η τωρινή. Ωστόσο, η στήριξη μπορεί να συμπληρωθεί με στοχευμένα μέτρα προς τα νοικοκυριά και τους χαμηλά αμειβόμενους. Παράλληλα, θα συγκρατήσει και την αύξηση του μοναδιαίου κόστους εργασίας σε επίπεδα που θα είναι κοντά στα αντίστοιχα των κύριων εμπορικών εταιριών, έτσι ώστε να διαφυλαχθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και να αποφευχθεί ένας αρνητικό σπινάλ μισθολογικών αυξήσεων και πληθωρισμού. Σε αντίθετη περίπτωση, οι ελληνικές επιχειρήσεις, που στην πλειοψηφία τους είναι μικρού μεγέθους, δεν θα μπορέσουν να απορροφήσουν το αυξημένο κόστος παραγωγής που θα προέρχεται τόσο από τις διεθνείς τιμές ενέργειας και πρώτων υλών όσο και από το

¹³ Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με εκτιμήσεις της καμπύλης Phillips για την ελληνική οικονομία, η τάση του πληθωρισμού στην Ελλάδα είναι 2% (βλ. υποσημείωση 12).

¹⁴ Στοιχεία Ameco Eurostat: GDP per person employed at constant prices (RVGDE). Σημειώνεται ότι ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας την τριετία 2022-2024 εκτιμάται επίσης στο 1,4%.

¹⁵ Οι εκτιμήσεις της επίδρασης της αύξησης του κατώτατου μισθού κατά 10,9% το 2019 δείχνουν ότι ο μέσος μισθός πλήρους απασχόλησης αυξήθηκε κατά 4,83%. Κατά συνέπεια, για κάθε ποσοστιαία μονάδα αύξησης του κατώτατου μισθού, ο μέσος μισθός αυξάνεται κατά 0,44 της ποσοστιαίας μονάδας (4,83/10,9).

εργασιακό κόστος, επιτείνοντας τον κίνδυνο απώλειας θέσεων εργασίας ή μετατροπής θέσεων πλήρους απασχόλησης σε ευέλικτες μορφές απασχόλησης.

Γι' αυτό το λόγο θα πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω οι δράσεις που θα στοχεύουν στις πιο ευάλωτες ομάδες, δηλ. τους μακροχρόνια ανέργους, τους νέους και τις γυναίκες. Παρόλο που ο ΟΑΕΔ έχει παρουσιάσει αρκετά προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, τα ποσοστά ανεργίας των παραπάνω ομάδων παραμένουν σε υψηλά επίπεδα και θα πρέπει να διατεθούν περισσότερα κονδύλια στα παραπάνω προγράμματα και να γίνουν πιο στοχευμένα. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στα κονδύλια για τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης και στα προγράμματα θέσεων εργασίας που προσφέρονται στους ανέργους. Παράλληλα, η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα που έχει ήδη εφαρμοστεί έχει μειώσει το εργασιακό κόστος και έχει συμβάλει στην τόνωση της απασχόλησης. Τέλος, θα πρέπει να συνεχιστούν οι δράσεις για την καταπολέμηση της αδήλωτης και υποδηλωμένης εργασίας, ώστε να προστατευθούν οι εργαζόμενοι και να αποκτήσουν όλα τα δικαιώματα της κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και να ενισχυθούν τα κρατικά έσοδα.

V. Η χαρτογράφηση του κατώτατου μισθού στον ιδιωτικό τομέα από στοιχεία του Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ και εκτίμηση των επιδράσεων της αύξησης του κατώτατου μισθού

Οικονομετρική ανάλυση

Στην παρούσα ενότητα θα χρησιμοποιήσουμε τα δεδομένα από το Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ¹⁶ με σκοπό μια πιο ενδελεχή ανάλυση των πιθανών επιδράσεων διάχυσης (spillovers) της αύξησης του κατώτατου μισθού σε μισθολογικά επίπεδα μεγαλύτερα από τον κατώτατο μισθό.¹⁷

Επιδράσεις διάχυσης μπορούν να υπάρξουν για διαφορετικούς λόγους. Πρώτον, μία αύξηση του κατώτατου μισθού αυξάνει την σχετική τιμή της μη εξειδικευμένης εργασίας. Αυτό πιθανόν να ωθήσει σε αυξημένη ζήτηση για κάποιους τύπους εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο μπορεί να υποκαταστήσει την μη εξειδικευμένη εργασία, αυξάνοντας έτσι τους μισθούς για εργαζομένους που αμείβονται με μισθό μεγαλύτερο του κατώτατου. Δεύτερον, μπορεί να αυξήσει τους μισθούς εργαζομένων που βρίσκονται σε υψηλότερα μισθολογικά επίπεδα προκειμένου να διατηρηθούν οι μισθολογικές διαφορές σε σχέση με τον κατώτατο μισθό ως κίνητρο παραγωγικότητας. Τρίτον, η αύξηση του κατώτατου μισθού μπορεί να αυξήσει τον μισθό επιφύλαξης (reservation wage) σε ορισμένους κλάδους για άτομα που αναζητούν εργασία, έτσι ώστε οι εργοδότες

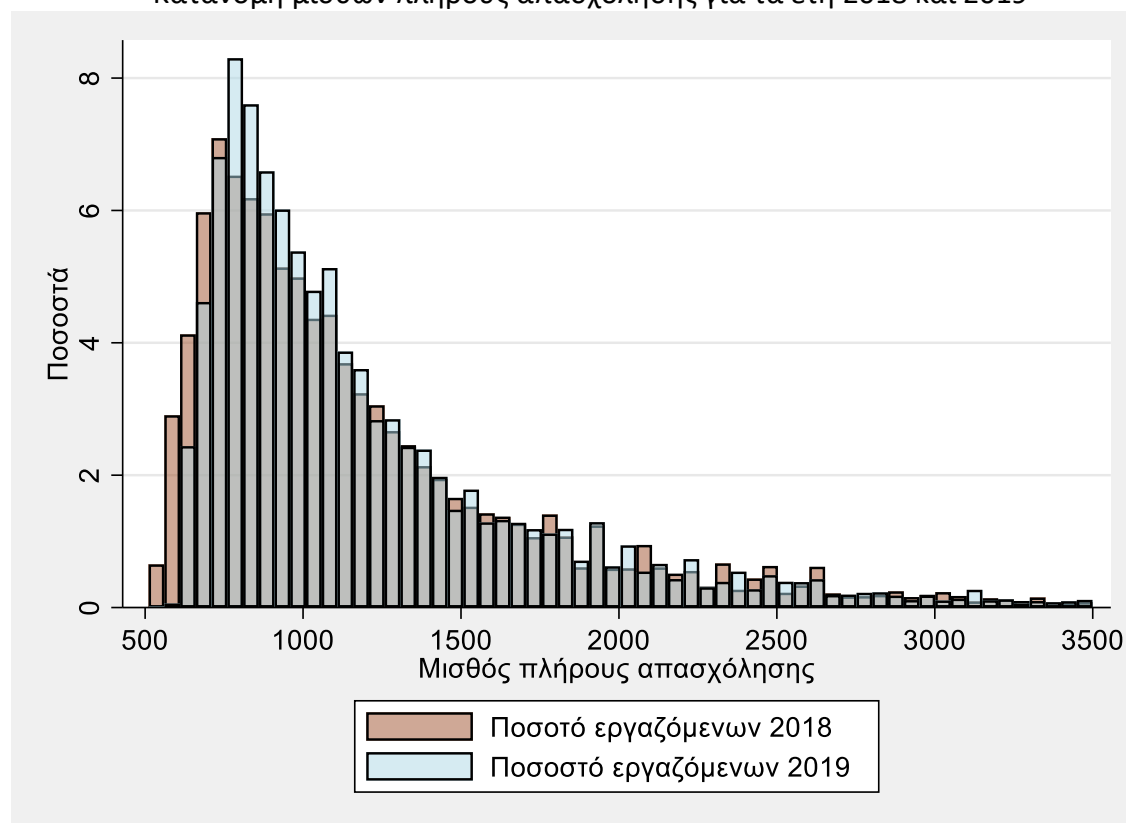
¹⁶ Για μια περιγραφή της διάρθρωσης των στοιχείων από την ΕΡΓΑΝΗ, βλ. προηγούμενες Εκθέσεις αξιολόγησης του ισχύοντος νομοθετημένου μισθού της Τράπεζας της Ελλάδος.

¹⁷ Για τις επιπτώσεις του κατώτατου μισθού στον ρυθμό μεταβολής της απασχόλησης βλ. Τράπεζα της Ελλάδος (2021). Επίσης, από τους πίνακες που παρατίθενται στο Παράρτημα Α δεν παρατηρείται αξιοσημείωτη διαφοροποίηση στα ποσοστά των θέσεων εργασίας που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό.

σε αυτούς του κλάδους να χρειάζεται να πληρώσουν υψηλότερους μισθούς για να προσελκύσουν εργαζομένους.

Διάγραμμα 6

Κατανομή μισθών πλήρους απασχόλησης για τα έτη 2018 και 2019

Για λόγους συγκρισιμότητας, στην παρακάτω ανάλυση χρησιμοποιούμε μόνο θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης.¹⁸

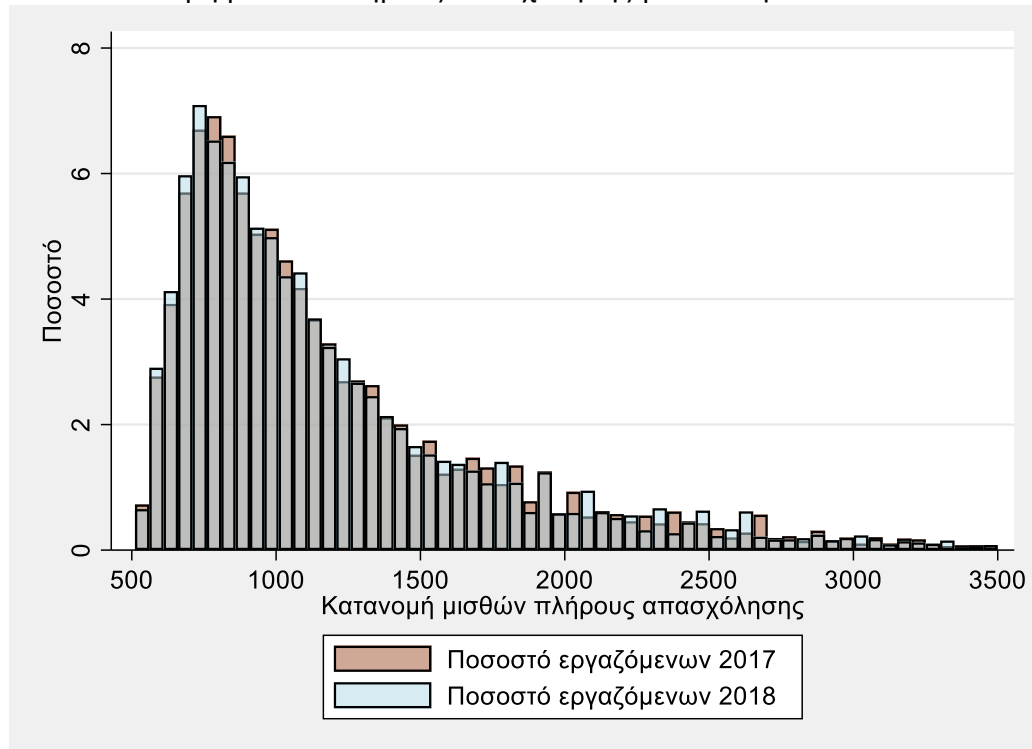
Μία σύγκριση της κατανομής μισθών ανάμεσα σε διάφορα έτη δείχνει μία έντονη διαφοροποίηση της κατανομής το 2019 σε σχέση με το 2018 (βλ. Διάγραμμα 6). Αυτό είναι κάτι που δεν φαίνεται να παρατηρείται τα προηγούμενα έτη (βλ. Διαγράμματα 7-8). Στα παρακάτω διαγράμματα η κάθε ράβδος αντιστοιχεί σε ένα εύρος μισθών της τάξεως των 50 ευρώ. Η πρώτη ράβδος για 2018 αφορά θέσεις εργασίας που αμείβονται από περίπου 510 (υποκατώτατος μισθός για το 2019) έως 560 ευρώ. Βλέπουμε ότι το 2019 οι θέσεις εργασίας με τον χαμηλότερο μισθό εξαλείφονται, ενώ ταυτόχρονα παρατηρούμε σημαντική αύξηση της κατανομής στα μισθολογικά επίπεδα των 800 ευρώ (το γαλάζιο τμήμα της ράβδου) έως τα επίπεδα των 1.100 έως 1.200 ευρώ.

¹⁸ Για θέσεις εργασίας που δεν είναι πλήρους απασχόλησης, δεν γνωρίζουμε τα ποσοστά απασχόλησής τους. Συνεπώς, ο μισθός θα μπορούσε να αυξηθεί λ.χ. εάν η απασχόληση σε μια θέση εργασίας αυξανόταν από 1 ώρα την εβδομάδα σε 20 ώρες την εβδομάδα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κατανομή των θέσεων εργασίας κατά τύπο απασχόλησης δεν παρουσιάζει σημαντική μεταβολή διαχρονικά. Ειδικότερα, δεν παρατηρείται κάποια σημαντική αύξηση μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης μετά την αύξηση του κατώτατου μισθού το 2019 που να υποδηλώνει την ύπαρξη αποτελεσμάτων υποκατάστασης μεταξύ τύπων απασχόλησης τα οποία θα επηρέαζαν την οικονομετρική μας διερεύνηση (βλ. Πίνακα Β3 στο Παράρτημα Β)

Αυτές οι διαφορές στην κατανομή των μισθών δεν είναι αισθητές για κανένα από τα προηγούμενα έτη 2017/18 ούτε για το 2016/17. Επίσης δεν είναι αισθητές για τα επόμενα έτη, 2019/20 και 2020/21. Μπορούμε επίσης να παρατηρήσουμε ότι για το 2020, ένα έτος με πολλά μέτρα στήριξης λόγω της πανδημίας, η κατανομή των μισθών δεν φαίνεται να έχει αλλάξει σημαντικά σε σχέση με το 2019 αλλά και με το 2021.

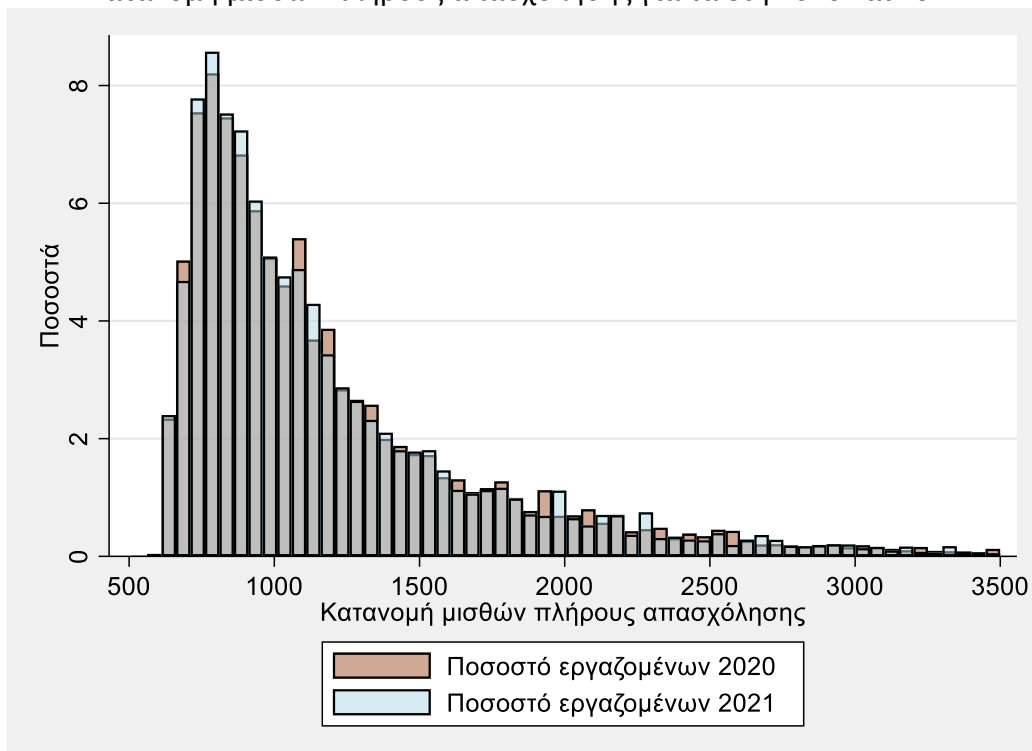
Διάγραμμα 7

Κατανομή μισθών πλήρους απασχόλησης για τα έτη 2017 και 2018

Διάγραμμα 8

Κατανομή μισθών πλήρους απασχόλησης για τα έτη 2020 και 2021

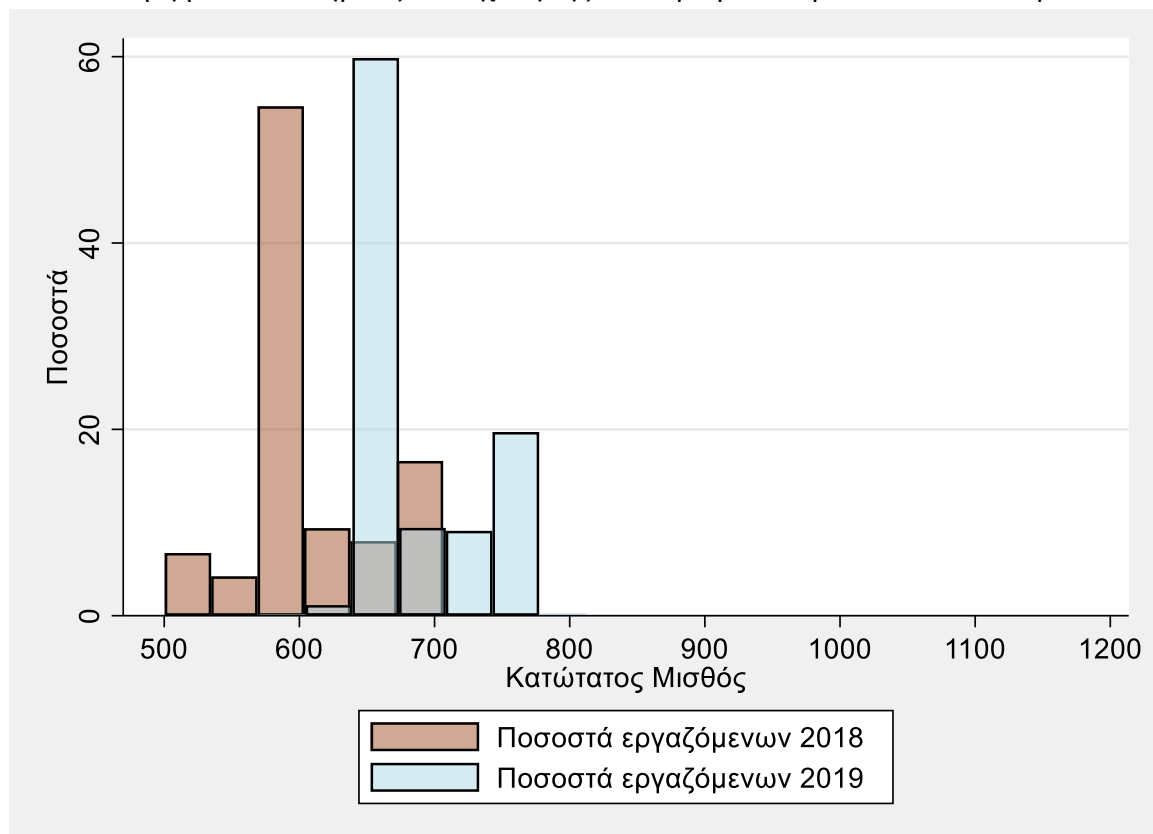

Για να εξετάσουμε αν αυτή η διαφορά στην κατανομή μεταξύ 2018 και 2019 για τα επίπεδα μισθών τα οποία είναι μεγαλύτερα του κατώτατου είναι στατιστικά σημαντική, θα προχωρήσουμε σε οικονομετρική ανάλυση των προσδιοριστικών παραγόντων των μισθολογικών μεταβολών για αυτές τις κατηγορίες μισθών. Για να ορίσουμε σωστά τα επίπεδα μισθών που επηρεάζονται έμμεσα από μια αύξηση του κατώτατου μισθού, θα πρέπει να γνωρίζουμε την κατανομή των θέσεων εργασίας που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό. Τα 650 ευρώ το μήνα για το έτος 2019 είναι μεν το κατώτατο δεσμευτικό όριο, αλλά υπάρχουν διαφοροποιήσεις μεταξύ των εργαζομένων που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό, όπως π.χ. προσαυξήσεις λόγω τριετιών (πριν από το 2012), καθώς και διαφορετικά κατώτατα ημερομίσθια και ωρομίσθια για εργάτες για τους οποίους υπάρχουν διαφορετικές ημέρες ασφάλισης.

Στο παρακάτω Διάγραμμα 9, η κάθε ράβδος αντιστοιχεί σε περίπου 34 ευρώ και βλέπουμε ότι σχεδόν όλες οι θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό είναι κάτω από 750 ευρώ περίπου. Για την ακρίβεια, το 99% όλων των θέσεων εργασίας που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό είναι κάτω από τα 760 ευρώ μικτών αποδοχών.

Διάγραμμα 9

Κατανομή μισθών πλήρους απασχόλησης που αμείβονται με τον κατώτατο μισθό.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε την εκτίμηση των επιδράσεων διάχυσης από την αλλαγή του κατώτατου μισθού που έγινε τον Φεβρουάριο του 2019.

Η μεθοδολογία που εφαρμόζουμε είναι η μεθοδολογία «*Difference-in-Difference*» και εξετάζουμε τις επιπτώσεις του κατώτατου μισθού σε μισθολογικά κλιμάκια που είναι κοντά, αλλά πάνω από τον κατώτατο μισθό. Αυτές οι ομάδες που αναμένουμε να

επηρεαστούν από την αλλαγή του κατώτατου μισθού ονομάζονται ομάδες εφαρμογής (treatment groups). Για τους σκοπούς της ανάλυσης, ορίζουμε και μια ομάδα που αναμένουμε να παραμείνει συγκριτικά ανεπηρέαστη, την ομάδα ελέγχου (control group).¹⁹

Πιο συγκεκριμένα, ορίζουμε ομάδες θέσεων εργασίας που αμείβονται στα παρακάτω μισθολογικά κλιμάκια για το έτος 2018, μια χρονιά πριν από την αλλαγή του κατώτατου μισθού:

- 1) ≥ 800 και < 900 ,
- 2) ≥ 900 και < 1000 ,
- 3) ≥ 1000 και < 1100

Οι παραπάνω είναι οι ομάδες εφαρμογής (treatment groups). Επίσης ορίζουμε τις θέσεις εργασίας που αμείβονται με μισθούς:

- 4) ≥ 1200 και < 1800

Αυτές οι θέσεις εργασίας αποτελούν την ομάδα ελέγχου (control group). Σημειωτέον ότι όλες οι θέσεις εργασίας που βρίσκονται εκτός των παραπάνω ομάδων δεν συμπεριλαμβάνονται στις παλινδρομήσεις, είτε γιατί περιέχουν θέσεις εργασίας με τον κατώτατο μισθό είτε γιατί βρίσκονται μισθολογικά αρκετά μακριά ώστε να έχουν κοινά χαρακτηριστικά με τις υπό εξέταση θέσεις (heterogeneous groups). Για όλες αυτές τις θέσεις εργασίας υπολογίζουμε τον ρυθμό μεταβολής του μισθού από το 2018-2019 και εκτιμούμε παλινδρομήσεις της παρακάτω μορφής:²⁰

$$wage\ growth_{i,t} = \beta_1 DiD + \gamma_j * X_j \quad (1)$$

Όπου X είναι ένας πίνακας με j ψευδομεταβλητές για το μέγεθος επιχείρησης και την περιφέρεια δραστηριοποίησής της, τον τύπο σύμβασης εργασίας, τον τύπο απασχόλησης, το επίπεδο εξειδίκευσης, την ηλικιακή ομάδα, το φύλο και το διψήφιο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Ο Πίνακας ψευδομεταβλητών DiD (Difference-in-Difference) ορίζεται: ως 1 για τις ομάδες εφαρμογής (treatment group) και ως 0 για την ομάδα ελέγχου (control group). Άρα έχουμε 3 ομάδες, D1, D2 και D3.

Στην εκτίμηση της παλινδρόμησης (1), οι συντελεστές για τις ψευδομεταβλητές των ομάδων εφαρμογής μάς δείχνουν όχι μόνο αν η συμπεριφορά του ρυθμού μεταβολής του μισθού διαφέρει μεταξύ των ομάδων εφαρμογής και της ομάδας ελέγχου, αλλά και σε τι ποσοστό διαφέρει την περίοδο της παρέμβασης, στην περίπτωση μας την αύξηση του κατώτατου μισθού το Φεβρουάριο του 2019.

¹⁹ Για μια παρόμοια ή ίδια μεθοδολογία για την εκτίμηση των επιδράσεων διάχυσης του κατώτατου μισθού, βλ. Derenoncourt et al. (2021) και Stewart (2012).

²⁰ Αν για μια θέση εργασίας με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά εργαζομένων και επιχειρήσεων δεν υπάρχει κάποιος απασχολούμενος το 2018, ο ρυθμός μεταβολής της απασχόλησης δεν ορίζεται. Κατ' επέκταση τα αποτελέσματά μας δεν επηρεάζονται από το μισθό ενός μέρους των νεοεισερχομένων το 2019.

Τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης παρατίθενται στον Πίνακα 2.

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 2, οι συντελεστές των ψευδομεταβλητών των ομάδων εφαρμογών είναι θετικοί και στατιστικά σημαντικοί. Τα αποτελέσματα της στήλης (1) μας δείχνουν ότι η διάχυση της αύξησης του κατώτατου μισθού (η αύξηση ήταν της τάξεως του 11%) ήταν 5% για θέσεις εργασίας με μισθό από 800 ευρώ έως 900 ευρώ, 3% για θέσεις εργασίας που αμείβονται από 900-1000 ευρώ και 2% για τις θέσεις εργασίας που αμείβονται από 1000-1100 ευρώ. Στις στήλες (2) και (3) προσθέτουμε ψευδομεταβλητές για τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων και εργαζομένων αντίστοιχα. Λαμβάνοντας υπόψη και τα χαρακτηριστικά των θέσεων εργασίας, βλέπουμε ότι η διάχυση του κατώτατου μισθού γίνεται ισχυρότερη και οι συντελεστές διπλασιάζονται.²¹ Τα αποτελέσματα είναι επίσης λογικά, με την έννοια ότι η διάχυση του κατώτατου μισθού βαίνει μειούμενη όσο απομακρυνόμαστε από το επίπεδο του κατώτατου.

Πίνακας 2
Ποσοστιαία μεταβολή μισθού

	Παλινδρόμηση χωρίς χαρακτηριστικά εργαζομένων και επιχειρήσεων	Παλινδρόμηση με χαρακτηριστικά επιχειρήσεων	Παλινδρόμηση με χαρακτηριστικά εργαζομένων και επιχειρήσεων
d1 - [μισθός 2018 >=800 & <900]	0,05*** (33,05)	0,07*** (39,40)	0,10*** (44,79)
d2 [μισθός 2018 >=900 & <1.000]	0,03*** (17,94)	0,04*** (22,42)	0,06*** (28,59)
d3 [μισθός 2018 >=1.000 & <1.100]	0,02*** (10,37)	0,03*** (14,03)	0,04*** (18,92)
R ²	0,0194	0,0541	0,061
Adjusted-R ²	0,0193	0,0524	0,0598
Αριθμός παρατηρήσεων	58.108	58.108	58.108

Σημείωση: t-statistics στις παρενθέσεις, *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1. Κατηγορία ελέγχου [μισθός 2018 >=1200 & <=1800]. Εκτίμηση για τα έτη 2018-2019.

Η εκτίμηση γίνεται με τη μέθοδο των σταθμισμένων ελαχίστων τετραγώνων (population weights). Δεν παρουσιάζονται οι εκτιμώμενοι συντελεστές των ψευδομεταβλητών για τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων και των εργαζομένων.

²¹ Στο Πίνακα Β1 του Παραρτήματος Β - έχουμε επίσης προσθέσει μία ομάδα εφαρμογής με μισθό 1.100-1.200 ευρώ, με την ομάδα ελέγχου να είναι πλέον οι θέσεις εργασίας που αμείβονται με 1.300-1.800 ευρώ. Τα αποτελέσματα δεν αλλάζουν, αλλά παρατηρούμε μία μικρή διάχυση και στο επίπεδο των 1.100-1.200 ευρώ.

Τέλος, εξετάζουμε τον αντίκτυπο που έχει μία τέτοια διάχυση στο επίπεδο του μέσου μισθού της οικονομίας, *ceteris paribus*. Εδώ κάνουμε μία υποθετική άσκηση λογιστικού τύπου (*back-of-the-envelope calculations*). Από τα δεδομένα μας βρίσκουμε το σύνολο των θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης για το 2018, όπως και τα υποσύνολα των θέσεων εργασίας που εμπίπτουν σε διάφορα μισθολογικά εύρη, ανάλογα με αυτά της παραπάνω ανάλυσης (βλ. Πίνακα 3 παρακάτω). Ας υποθέσουμε ότι όλες οι θέσεις εργασίας από 600-800 ευρώ το 2018 είχαν μία αύξηση της τάξεως του 11%, που ήταν και η αύξηση του κατώτατου μισθού, τότε στο σύνολο των πλήρως απασχολουμένων η αύξηση του μέσου μισθού θα ήταν 2,48% περίπου, δεδομένου του ποσοστού που λαμβάνει 600-800 ευρώ (ο μέσος μισθός το 2018 ήταν 1.235 ευρώ για θέσεις πλήρους απασχόλησης). Εάν συνυπολογίσουμε τις επιπτώσεις της διάχυσης χρησιμοποιώντας τα αποτελέσματα των παραπάνω παλινδρομήσεων, η αύξηση του μέσου μισθού πλήρους απασχόλησης θα ανερχόταν στο 4,69%, δηλαδή η τελική επίπτωση θα ήταν σχεδόν διπλάσια από την άμεση επίπτωση.²² Αν συνυπολογίσουμε και τη διάχυση στο μισθολογικό κλιμάκιο 1.100-1.200 ευρώ, τότε η αύξηση του μέσου μισθού πλήρους απασχόλησης θα ανερχόταν στο 4,83% (βλ. Πίνακα Β2 στο Παράρτημα Β). **Συμπερασματικά, μια αύξηση του κατώτατου μισθού κατά 1% οδηγεί σε αύξηση του μέσου μισθού πλήρους απασχόλησης κατά 0,44% (4,83/11).**

Πίνακας 3
Διάχυση του κατώτατου μισθού

Μισθοί πλήρους απασχόλησης 2018						
	600-800	800-900	900-1.000	1.000-1.100	1.100-10.000	Σύνολο θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης
Σύνολο θέσεων εργασίας	303.299	167.781	135.028	119.393	579.343	1.344.409
Ποσοστό θέσεων εργασίας	22,56%	12,48%	10,04%	8,88%	43,09%	
Αύξηση	11,00%	10,00%	6,00%	4,00%	0,00%	
Εκτιμώμενη επίπτωση στον μέσο μισθό						
Αύξηση	2,48%	1,25%	0,60%	0,36%	0,00%	4,69%
Διάχυση						2,21%

Η παρατηρούμενη αύξηση του μέσου μισθού μπορεί να οφείλεται σε δύο συνιστώσες: πρώτον, στην αύξηση των μισθών των ήδη απασχολουμένων και, δεύτερον, σε ροές νεοπροσληφθέντων εργαζομένων. Το δεύτερο μπορεί να είναι μια φυσική αλλαγή, είτε γιατί οι επιχειρήσεις θέλουν να προσλάβουν άτομα που θεωρούν ότι έχουν ικανότητες για τις οποίες θα έπρεπε να αμειφθούν με μισθό μεγαλύτερο από τον κατώτατο μισθό, είτε γιατί προκειμένου να μπορέσουν να βρουν εργαζόμενους που πληρούν κάποια κριτήρια είναι πλέον αναγκασμένοι να δώσουν μεγαλύτερο μισθό.

²² Ο υπολογισμός στηρίζεται στις εκτιμήσεις οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά των εργαζομένων και των επιχειρήσεων.

Για την ανάλυση χρησιμοποιούμε στοιχεία ακαθάριστων ροών (gross flows) προσλήψεων, δηλαδή δεν συνυπολογίζουμε τις ανά μήνα αποχωρήσεις. Για να αποφύγουμε την εποχικότητα, τα στοιχεία παρουσιάζονται ως μέσοι όροι κυλιόμενου δωδεκαμήνου. Βλέπουμε ότι για τις κατηγορίες μισθών 800-900 και 1.000-1.100 υπάρχει μία διακριτή αλλαγή στη συμπεριφορά των ροών ακριβώς μετά την αλλαγή του κατώτατου μισθού (βλ. Διάγραμμα Β1 στο Παράρτημα Β).

Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουμε και όταν συγκρίνουμε τις ροές προσλήψεων σε σχέση με τις προσλήψεις που γίνονταν στην ομάδα ελέγχου, δηλαδή 1.200-1.800 ευρώ (βλ. Διάγραμμα Β2 στο Παράρτημα Β). Συνεπώς ένα μέρος της συνολικής αύξησης του μισθού και της εκτιμώμενης διάχυσης μπορεί να οφείλεται σε νέες προσλήψεις.

Βιβλιογραφικές παραπομπές

Ελληνική

Τράπεζα της Ελλάδος (2020), Έκθεση για την αξιολόγηση του ισχύοντος νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου.

Τράπεζα της Ελλάδος (2021), Έκθεση για την αξιολόγηση του ισχύοντος νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου.

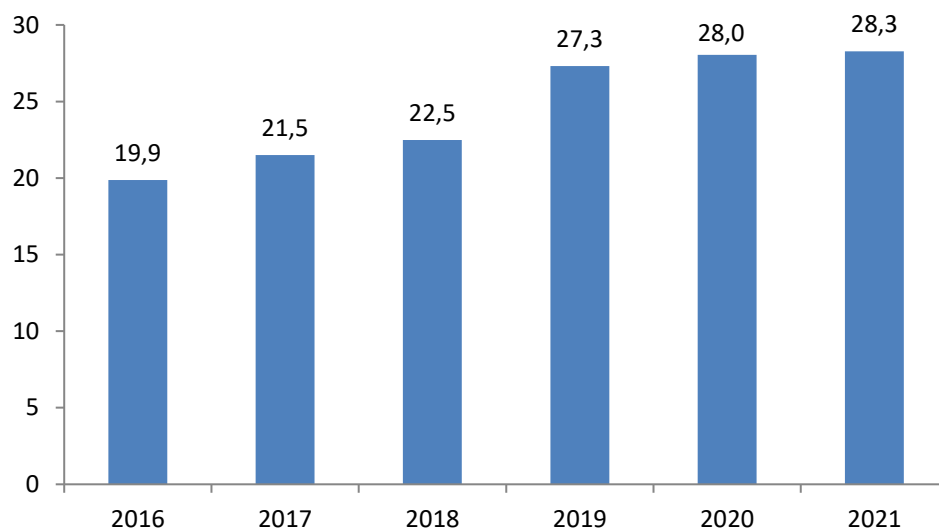
Ξενόγλωσση

Stewart, M.B. (2012), "Wage Inequality, Minimum Wage Effects, and Spillovers." *Oxford Economic Papers*, vol. 64, no. 4, Oxford University Press, 616-34.

Derenoncourt, E., Noelke, C., Weil, D., and Taska, B. (2021), "Spillover Effects from Voluntary Employer Minimum Wages", NBER Working Paper no. 29425, October.

Παράρτημα Α: Χαρτογράφηση των θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό

Διάγραμμα Α1 : Ποσοστό θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό, 2016-2021

Πηγή: Π/Σ Εργάνη, επεξεργασία από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Πίνακας Α1: Ποσοστό θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό κατά μέγεθος επιχείρησης (%)

Απασχολούμενοι	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0-10	30,0	32,4	34,3	41,4	43,2	43,6
11-50	24,1	26,1	27,4	33,4	34,5	34,8
51-250	13,6	14,5	14,5	18,0	18,2	17,7
251-1000	10,3	10,7	11,2	13,2	11,9	12,3
>1001	6,5	7,4	7,5	9,0	8,6	9,5

Πηγή: Π/Σ Εργάνη, επεξεργασία από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Πίνακας Α2: Ποσοστό θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό κατά επάγγελμα/εξειδίκευση (%)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Υ/Ε υπάλληλος	9,2	9,4	10,0	12,2	12,1	12,1
Χ/Ε υπάλληλος	22,9	25,0	26,1	31,5	32,5	32,9
Υ/Ε εργάτης	14,9	16,5	17,9	23,4	24,7	25,0
Χ/Ε εργάτης	23,7	25,7	27,0	32,8	33,8	33,5

Πηγή: Π/Σ Εργάνη, επεξεργασία από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Σημείωση: Υ/Ε και Χ/Ε αναφέρεται σε επαγγέλματα υψηλής και χαμηλής εξειδίκευσης αντίστοιχα.

Πίνακας Α3: Ποσοστό θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό κατά τύπο απασχόλησης (%)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Πλήρης	13,0	14,1	14,7	18,5	19,2	19,9
Μερική	34,8	37,3	39,2	46,3	47,7	48,2
Εκ περιτροπής	30,3	34,1	35,8	46,9	48,4	50,5

Πηγή: Π/Σ Εργάνη, επεξεργασία από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Πίνακας Α4: Ποσοστό θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό ανά τύπο σύμβασης (%)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Αορίστου χρόνου	20,0	21,9	23,0	27,9	28,7	28,8
Ορισμένου χρόνου	19,3	19,5	19,6	24,3	24,7	26,0

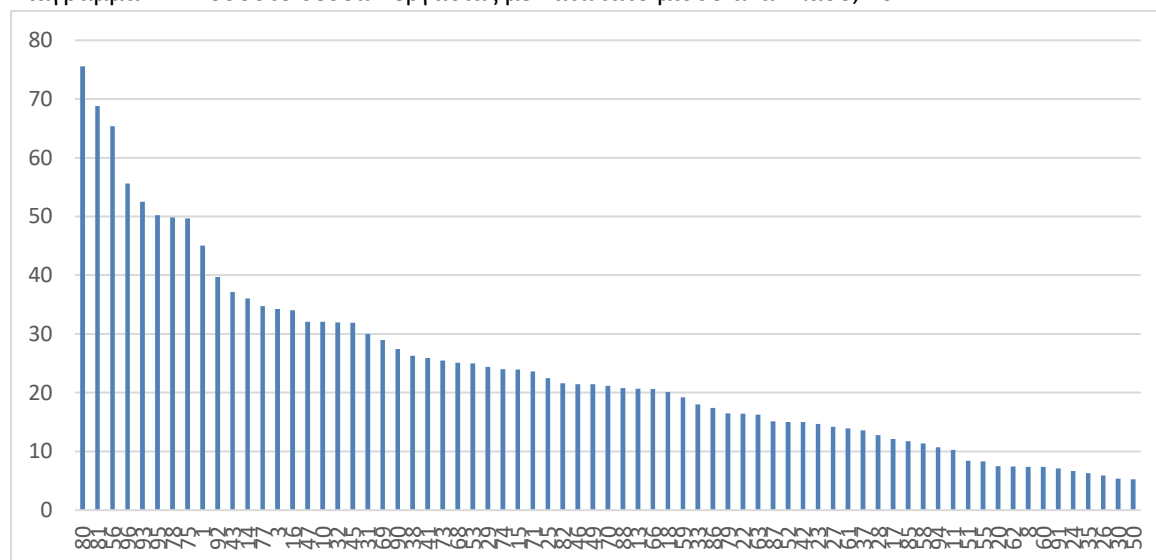
Πηγή: Π/Σ Εργάνη, επεξεργασία από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Πίνακας Α5: Ποσοστό μισθωτών με κατώτατο μισθό κατά ηλικιακή κατηγορία (%)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
15-24	53,8	56,0	56,6	67,8	67,9	66,0
25-34	29,3	31,8	33,1	39,0	40,0	39,3
35-44	12,8	14,3	15,4	19,5	21,0	21,9
45-54	10,0	11,2	12,4	15,8	16,7	17,5
55-64	9,4	10,6	11,5	15,0	16,1	16,9
65+	9,8	11,1	12,3	16,7	18,4	19,0

Πηγή: Π/Σ Εργάνη, επεξεργασία από την Τράπεζα της Ελλάδος.

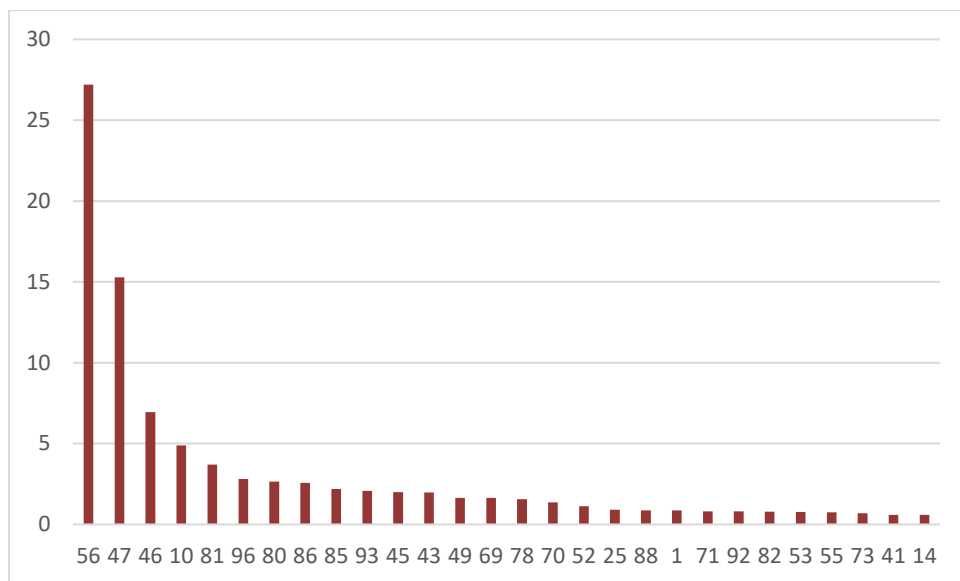
Διάγραμμα Α2: Ποσοστό θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό ανά κλάδο, 2021

Πηγή: Π/Σ Εργάνη, επεξεργασία από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Σημείωση: Το διάγραμμα παρουσιάζει το ποσοστό θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό σε έναν κλάδο στο σύνολο των θέσεων εργασίας του κλάδου αυτού (within sector intensity). Για λόγους παρουσίασης, από το διάγραμμα εξαιρούνται οι κλάδοι για τους οποίους το σχετικό ποσοστό είναι κάτω του 5%.

Διάγραμμα Α3: Κλαδική κατανομή του συνόλου θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό, 2021 (σε %)

Πηγή: Π/Σ Εργάνη, επεξεργασία από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Σημείωση: Το διάγραμμα παρουσιάζει το ποσοστό θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό σε έναν κλάδο στο σύνολο των θέσεων εργασίας με κατώτατο μισθό (across sector intensity). Για λόγους παρουσίασης, από το διάγραμμα εξαιρούνται οι κλάδοι για τους οποίους το σχετικό ποσοστό είναι κάτω του 1%. Στον οριζόντιο άξονα, διψήφιοι κωδικό κλάδων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β1: Έλεγχοι ευρωστίας//αξιοπιστίας οικονομετρικών αποτελεσμάτων

Πίνακας Β1: Ποσοστιαία μεταβολή μισθού

	Παλινδρόμηση χωρίς χαρακτηριστικά εργαζομένων και επιχειρήσεων	Παλινδρόμηση με χαρακτηριστικά επιχειρήσεων	Παλινδρόμηση με χαρακτηριστικά εργαζομένων και επιχειρήσεων
d1 - [μισθός 2018 >=800 & <900]	0,06*** (32,365)	0,08*** (38,173)	0,10*** (44,632)
d2 [μισθός 2018 >=900 & <1.000]	0,03*** (18,092)	0,04*** (22,368)	0,06*** (29,493)
d3 [μισθός 2018 >=1.000 & <1.100]	0,02*** (10,858)	0,03*** (14,503)	0,04*** (20,448)
d4 [μισθός 2018 >=1.100 & <1.200]	0,01*** (5,172)	0,02*** (7,090)	0,02*** (11,115)
Αριθμός παρατηρήσεων	59546	59546	59546
R ²	0,019	0,0520	0,0608
Adjusted- R ²	0,019	0,0503	0,0592

Σημείωση: t-statistics στις παρενθέσεις, *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1. Κατηγορία ελέγχου [μισθός 2018 >=1.300 & <=1.800]. Εκτίμηση για τα έτη 2018-2019.

Η εκτίμηση γίνεται με τη μέθοδο των σταθμισμένων ελαχίστων τετραγώνων (population weights). Δεν παρουσιάζονται οι εκτιμώμενοι συντελεστές των ψευδομεταβλητών για τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων και των εργαζομένων.

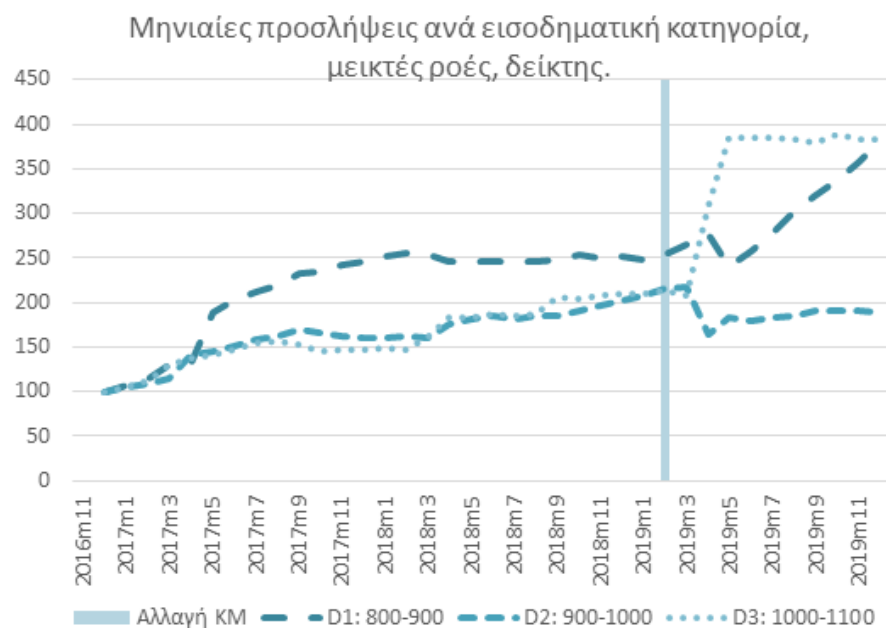
Πίνακας Β2: Διάχυση του κατώτατου μισθού

	Μισθοί πλήρους απασχόλησης 2018						Σύνολο θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης
	600-800	800-900	900-1000	1000-1100	1100-1200	1100-10000	
Σύνολο θέσεων εργασίας	303299	167781	135028	119393	96138	483205	1344409
Ποσοστό θέσεων εργασίας	22,56%	12,48%	10,04%	8,88%	7,15%	35,94%	
Αύξηση	11,00%	10,00%	6,00%	4,00%	2,00%	0,00%	
Εκτιμώμενη επίπτωση στον μέσο μισθό							
Αύξηση	2,48%	1,25%	0,60%	0,36%	0,14%	0,00%	4,83%
Διάχυση							2,35%

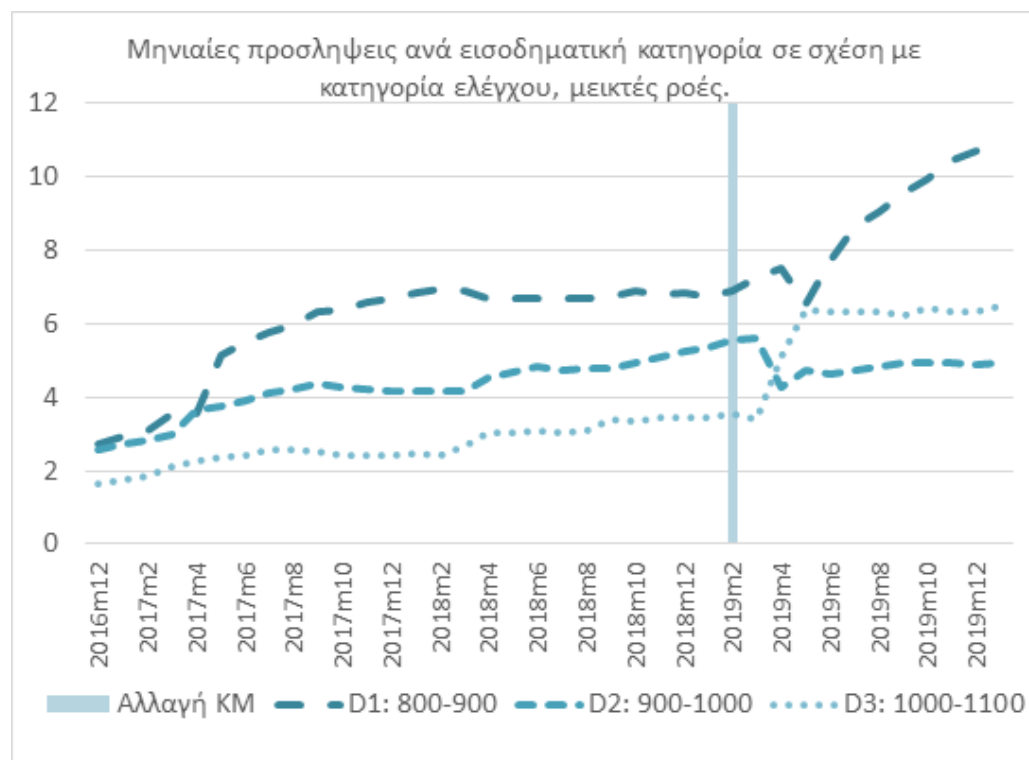
Πίνακας Β3: Ποσοστό θέσεων εργασίας κατά τύπο απασχόλησης (%)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Πλήρης	67,5	67,5	67,8	68,3	69,0	70,5
Μερική	28,4	28,5	28,5	28,2	27,9	26,6
Εκ περιτροπής	4,1	4,0	3,7	3,5	3,1	2,9

Διάγραμμα Β1: Μηνιαίες ροές προσλήψεων ανά εισοδηματική κατηγορία, πριν και μετά την αλλαγή του κατώτατου μισθού

Διάγραμμα Β2: Μηνιαίες ροές προσλήψεων ανά μισθολογική κατηγορία σε σχέση με την κατηγορία ελέγχου, πριν και μετά την αλλαγή του κατώτατου μισθού

Παράρτημα Γ: Περιγραφή στοιχείων από το Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ

Στοιχεία που διατέθηκαν από το Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ

- Το σύνολο των θέσεων εργασίας και ο μέσος μισθός, ανάλογα με τη σχέση εργασίας/τύπο απασχόλησης, το είδος σύμβασης εργασίας ανά περιφέρεια, διψήφιο Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας, διψήφια Στατιστική Ταξινόμηση Επαγγελματών, μέγεθος της επιχείρησης, φύλο και ηλικιακή ομάδα των εργαζομένων.
- Το σύνολο των θέσεων εργασίας που αμείβονται με βάση τον κατώτατο μισθό και ο μέσος μισθός αυτών, ανάλογα με τη σχέση εργασίας/τύπο απασχόλησης, το είδος σύμβασης εργασίας, ανά περιφέρεια, διψήφιο Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας, διψήφια Στατιστική Ταξινόμηση Επαγγελματών, μέγεθος της επιχείρησης, φύλο και ηλικιακή ομάδα των εργαζομένων.

Όπως ορίζονται παρακάτω:

Ηλικιακή κατηγορία
<15
15-24
25-34
35-44
45-54
55-64
65+

Αριθμός εργαζομένων επιχείρησης
0-10
11-50
51-250
251-500
501-1000
1.001-1.500
1.501-2.000
2.001-2.500
2.501-3.000
3.001-3.500
3.501-4.000
>4.000

Περιφέρεια
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΗΠΕΙΡΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΑΤΤΙΚΗΣ

Δραστηριότητα/ΚΑΔ

- 00 Έλλειψη δραστηριότητας
- 01 Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες
- 02 Δασοκομία και υλοτομία
- 03 Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια
- 05 Εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη
- 06 Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου
- 07 Εξόρυξη μεταλλευμάτων
- 08 Λοιπά ορυχεία και λατομεία
- 09 Υποστηρικτικές δραστηριότητες εξόρυξης
- 10 Βιομηχανία τροφίμων
- 11 Ποτοποιία
- 12 Παραγωγή προϊόντων καπνού
- 13 Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών
- 14 Κατασκευή ειδών ένδυσης
- 15 Βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών
- 16 Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής
- 17 Χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων
- 18 Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων
- 19 Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου
- 20 Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων
- 21 Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών σκευασμάτων
- 22 Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες
- 23 Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων
- 24 Παραγωγή βασικών μετάλλων
- 25 Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού
- 26 Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων
- 27 Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού
- 28 Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού π.δ.κ.α.
- 29 Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων
- 30 Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών
- 31 Κατασκευή επίπλων
- 32 Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες
- 33 Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού
- 35 Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού
- 36 Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού
- 37 Επεξεργασία λυμάτων
- 38 Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση απορριμμάτων· ανάκτηση υλικών
- 39 Δραστηριότητες εξυγίανσης και άλλες υπηρεσίες για τη διαχείριση αποβλήτων
- 41 Κατασκευές κτιρίων
- 42 Έργα πολιτικού μηχανικού

-
- 43 Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες
- 45 Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών
- 46 Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών
- 47 Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών
- 49 Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών
- 50 Πλωτές μεταφορές
- 51 Αεροπορικές μεταφορές
- 52 Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες
- 53 Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες
- 55 Καταλύματα
- 56 Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης
- 58 Εκδοτικές δραστηριότητες
- 59 Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις
- 60 Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών
- 61 Τηλεπικοινωνίες
- 62 Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες
- 63 Δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας
- 64 Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές δραστηριότητες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία
- 65 Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση
- 66 Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες
- 68 Διαχείριση ακίνητης περιουσίας
- 69 Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες
- 70 Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης
- 71 Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών· τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις
- 72 Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη
- 73 Διαφήμιση και έρευνα αγοράς
- 74 Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες
- 75 Κτηνιατρικές δραστηριότητες
- 77 Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης
- 78 Δραστηριότητες απασχόλησης
- 79 Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες
- 80 Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας
- 81 Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους
- 82 Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις
- 84 Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση
- 85 Εκπαίδευση
- 86 Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας
- 87 Δραστηριότητες βοήθειας με παροχή καταλύματος
- 88 Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος
- 90 Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση
-

-
- 91 Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες
- 92 Τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα
- 93 Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας
- 94 Δραστηριότητες οργανώσεων
- 95 Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και ειδών ατομικής ή οικιακής χρήσης
- 96 Άλλες δραστηριότητες παροχής προσωπικών υπηρεσιών
- 97 Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών οικιακού προσωπικού
- Δραστηριότητες ιδιωτικών νοικοκυριών, που αφορούν την παραγωγή μη διακριτών αγαθών -και
- 98 υπηρεσιών- για ίδια χρήση
- 99 Δραστηριότητες εξωχώριων οργανισμών και φορέων
-

Ειδικότητα/Στατιστική Ταξινόμηση Επαγγελμάτων

- 01 ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ
- ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΟΜΕΝΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ
- 11 ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ (ΜΕ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ 10 ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΠΑΝΩ)
- 12 ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΙ ΜΙΚΡΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ Η ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΜΕ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΕΧΡΙ 9 ΠΡΟΣΩΠΑ)
- 13 ΦΥΣΙΚΟΙ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 21 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ, ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 22 ΒΙΟΛΟΓΟΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ, ΙΑΤΡΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 23 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ
- 24 ΛΟΓΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
- 25 ΝΟΜΙΚΟΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ
- 26 ΠΡΟΣΩΠΑ ΑΣΚΟΥΝΤΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ Μ.Α.Κ.
- 27 ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΒΟΗΘΟΙ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 31 ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΒΟΗΘΟΙ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ
- 32 ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ
- 33 ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΕΣ, ΚΤΗΜΑΤΟΜΕΣΙΤΕΣ, ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 34 ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
- 41 ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΕΛΑΤΩΝ
- 42 ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
- 51 ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
- 52 ΜΟΝΤΕΛΑ, ΠΩΛΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 53 ΓΕΩΡΓΟΙ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΚΥΡΙΩΣ ΣΕ ΜΙΑ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
- 61 ΓΕΩΡΓΟΙ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΚΥΡΙΩΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΔΕΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΦΙΔΑΜΠΕΛΩΝ
- 62 ΓΕΩΡΓΟΙ ΠΟΛΥΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΕΣ
- 63 ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ Κ.Π.Α.Ε.
- 64 ΔΑΣΟΚΟΜΟΙ, ΥΛΟΤΟΜΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 65 ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΑΛΙΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 66 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΚΥΝΗΓΟΙ ΚΑΙ ΠΑΓΙΔΕΥΤΕΣ ΘΗΡΑΜΑΤΩΝ
- 67 ΜΕΤΑΛΛΩΡΥΧΟΙ, ΛΑΤΟΜΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 71 ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
- 72
-

- 73 ΧΥΤΕΣ ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΣΥΓΚΟΛΛΗΤΕΣ, ΕΛΑΣΜΑΤΟΥΡΓΟΙ , ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ, ΣΙΔΗΡΟΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 74 ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ, ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΤΕΣ ΜΗΧΑΝΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
- 75 ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΟΥΝ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ, ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΕΣ, ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 76 ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 77 ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ, ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 78 ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ, ΕΙΔΩΝ ΕΝΔΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 81 ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
- 82 ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧΑΝΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΜΕΤΑΛΛΑ ΚΑΙ ΟΡΥΚΤΑ
- 83 ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧΑΝΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ
- 84 ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧΑΝΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΞΥΛΟΥ ΚΑΙ ΧΑΡΤΙΟΥ: ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
- 85 ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧΑΝΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΓΟΥΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΔΕΡΜΑΤΙΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
- 86 ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧΑΝΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ, ΠΟΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΥ
- 87 ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΤΕΣ (ΜΟΝΤΑΔΟΡΟΙ) ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ Μ.Α.Κ.
- 88 ΟΔΗΓΟΙ ΜΕΣΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΚΙΝΗΤΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
- 91 ΠΛΑΝΟΔΙΟΙ ΠΩΛΗΤΕΣ, ΟΙΚΙΑΚΟΙ ΒΟΗΘΟΙ Κ.Π.Α.Ε.
- 92 ΑΝΙΔΕΙΚΕΥΤΟΥ ΑΓΡΕΡΓΑΤΕΣ, ΑΛΙΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
- 93 ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΥ ΕΡΓΑΤΕΣ ΟΡΥΧΕΙΩΝ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ, ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Φύλο

Άνδρες
Γυναίκες

Καθεστώς απασχόλησης

Πλήρης
Μερική
Εκ περιτροπής

Σχέση απασχόλησης

Αορίστου χρόνου
Ορισμένου χρόνου

Σύνολο παρατηρήσεων

2016	2017	2018	2019	2020	2021
211.649	225.182	234.291	242.123	248.094	261.505
